

Integrovaný záchranný systém a jeho význam

Integrated Emergency Systems and Their Significance

Bc. Vendula Slížová

Diplomová práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Vendula SLÍŽOVÁ**
Osobní číslo: **A10463**
Studijní program: **N 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Integrovaný záchranný systém a jeho význam**

Zásady pro vypracování:

- 1. Role jednotlivých složek zařazených v integrovaném záchranném systému.**
- 2. Součinnost těchto složek, řídicí mechanismy a integrace speciálních složek.**
- 3. Možnosti využití socioekonomických informací v oblasti integrovaného záchranného systému.**
- 4. Způsoby vyzkoušení obyvatel při mimořádných situacích.**
- 5. Povinnosti fyzických a právnických osob při mimořádných situacích.**

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **SMETANA, Marek a Dana KRATOCHVÍLOVÁ. Integrovaný záchranný systém a jeho složky. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2007, 134 s. ISBN 978-807-3683-375.**
2. **ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. Integrovaný záchranný systém: management záchranných prací. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, 157 s. ISBN 80-866-3465-5.**
3. **KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. Integrovaný záchranný systém. Praha: Armex Publishing, 2005, 111 s. ISBN 80-867-9514-4.**
4. **LAUCKÝ, Vladimír. Speciální bezpečnostní technologie. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009, 223 s. ISBN 978-807-3187-620.**
5. **ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. Integrovaný záchranný systém. 2. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, 157 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-807-3850-074.**
6. **LINHART, Petr. Některé otázky ochrany obyvatelstva. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2006, 86 s. ISBN 80-704-0854-5.**

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Vladislav Štefka

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

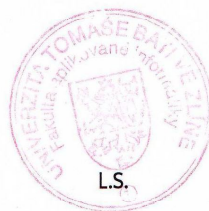
24. února 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

15. května 2012

Ve Zlíně dne 24. února 2012

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

V diplomové práci se v teoretické části zaměřuji především na integrovaný záchranný systém jako celek, na uvedení jeho základních složek, jejich integraci a součinnost. Jedna z kapitol je věnována mimořádným událostem, jejich dělení, a také způsobům vyrozumění a varování obyvatelstva v těchto situacích. Dále jsou popsány povinnosti fyzických a právnických osob při vzniku mimořádných událostí.

V praktické části se soustředím na rozhovor s ředitelem odboru operačního řízení a oddělení komunikačních a informačních systémů Hasičského záchranného sboru, velitelem jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, zaměstnancem Policie České republiky a operátorkou zdravotnického operačního střediska.

Klíčová slova: integrovaný záchranný systém, mimořádná událost, krizové stavy.

ABSTRACT

In theoretical part of my thesis, I focus on Integrated Emergency System in general, on introducing its units and their integration and cooperation. One chapter describes an extreme situations, their divisions and possibilities how to let people know and alert them in such a situation. Below, I mention an obligations of a natural person and legal entity in case of an extreme situation.

In practical part, I turned my attention to conversation with the director department of operational management and Department of Communication and Information Systems of Fire and Rescue Service, commander of Voluntary Firefighters Brigade, Policeman of the Czech Republic and operator of the medical health center, that answered my questions.

Keywords: Integrated Emergency System, Extreme Situations, States of Emergency.

Poděkování

Chtěla bych poděkovat JUDr. Vladislavu Štefkovi, vedoucímu mé diplomové práce, za jeho odborné vedení a za poskytnutí materiálů. Dále bych ráda poděkovala osobám, se kterými jsem spolupracovala při rozhovorech v praktické části.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala. V případě publikace výsledků budu uvedena jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve

.....

Zlíně

podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM	12
1.1 ZÁKLADNÍ SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU	13
1.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky požární ochrany	13
1.1.1.1 Generální ředitelství HZS ČR.....	15
1.1.1.2 Hasičský záchranný sbor kraje.....	16
1.1.1.3 Jednotky požární ochrany.....	17
1.1.2 Plošné pokrytí území České republiky jednotkami požární ochrany.....	21
1.1.3 Akceschopnost jednotek požární ochrany.....	21
1.1.3.1 Odborná příprava příslušníků jednotek požární ochrany.....	22
1.1.3.2 Zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost příslušníků.....	23
1.1.4 Zdravotnická záchranná služba České republiky	24
1.1.4.1 Ministerstvo zdravotnictví.....	25
1.1.4.2 Přednemocniční neodkladná péče	25
1.1.4.3 Členění zdravotnické záchranné služby.....	25
1.1.4.4 Úkoly zdravotnické záchranné služby.....	27
1.1.4.5 Lékařská služba první pomoci.....	28
1.1.4.6 Letecká záchranná služba.....	28
1.1.4.7 Pracoviště zdravotnické záchranné služby	29
1.1.5 Policie České republiky	30
1.1.5.1 Historické tradice Policie České republiky.....	30
1.1.5.2 Organizace policie České republiky a řízení policie České republiky ..	31
1.1.5.3 Operační střediska.....	32
1.1.5.4 Služby působící v policii.....	32
1.1.6 Speciální složky	38
1.1.6.1 Úkoly Policie České republiky.....	39
1.1.6.2 Příslušníci Policie České republiky.....	40
1.1.6.3 Oprávnění policisty	41
1.1.6.4 Služební zákroky a úkony policistů.....	41
1.1.6.5 Zahraniční mírové operace	41
1.1.6.6 Práce Policie České republiky při mimořádných událostech	42
1.2 OSTATNÍ SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU.....	42
1.2.1 Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil.....	42
1.2.1.1 Armáda České republiky	43
1.2.1.2 Hradní stráž	44
1.2.1.3 Vojenská kancelář prezidenta republiky.....	45
1.2.2 Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory.....	45
1.2.2.1 Obecní (městská) policie	45
1.2.3 Ostatní záchranné sbory	46
1.2.3.1 Vodní záchranná služba ČČK.....	46
1.2.3.2 Horská služba	46
1.2.3.3 Báňská záchranná služba.....	47
1.2.3.4 Speleologická záchranná služba.....	47
1.2.4 Orgány ochrany veřejného zdraví	48

1.2.5	Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby.....	48
1.2.6	Zařízení civilní ochrany	49
1.2.7	Neziskové organizace a sdružení občanů, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím	49
2	SOUČINNOST SLOŽEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU	51
2.1	KOORDINACE.....	51
2.1.1	Koordinace záchranných a likvidačních prací.....	51
2.1.1.1	Taktická úroveň koordinace.....	52
2.1.1.2	Operační úroveň koordinace	56
2.1.1.3	Strategická úroveň koordinace.....	57
2.1.2	Stupeň poplachu	59
2.1.2.1	První stupeň poplachu.....	59
2.1.2.2	Druhý stupeň poplachu	59
2.1.2.3	Třetí stupeň poplachu.....	59
2.1.2.4	Zvláštní stupeň poplachu.....	60
2.2	OPERAČNÍ A INFORMAČNÍ STŘEDISKA IZS.....	60
2.2.1	Spolupráce mezi operačními středisky základních složek IZS.....	61
2.2.2	Tísňové volání.....	61
2.3	KOMUNIKACE SLOŽEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU	61
2.3.1	Radiokomunikační síť PEGAS	62
2.3.2	Hromadné informační prostředky	62
2.3.3	Veřejná mobilní telekomunikační síť.....	63
3	VYUŽITÍ SOCIOEKONOMICKÝCH INFORMACÍ V OBLASTI IZS	64
3.1	OBYVATELSTVO	64
3.2	DOPRAVA	64
3.3	EKONOMICKÉ OBJEKTY	65
3.4	SÍDLA	65
4	ZPŮSOBY VYŘOZUMNĚNÍ OBYVATEL PŘI MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH.....	66
4.1	MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST	66
4.1.1	Rozdělení mimořádných událostí.....	66
4.1.1.1	Mimořádné události vyvolané činností člověka.....	66
4.1.1.2	Mimořádné události vyvolané přírodními vlivy	66
4.1.1.3	Havárie.....	67
4.1.2	Druhy mimořádných událostí.....	67
4.1.2.1	Živelná pohroma.....	67
4.1.2.2	Havárie.....	71
4.1.2.3	Ostatní mimořádné události.....	73
4.2	KRIZOVÝ ZÁKON A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	75
4.3	KRIZE, KRIZOVÉ STAVY.....	75
4.3.1	Stav nebezpečí.....	75
4.3.2	Nouzový stav.....	76

4.3.3	Stav ohrožení státu	76
4.3.4	Válečný stav	76
4.4	KRIZOVÝ PLÁN KRAJE	76
4.5	KRIZOVÝ ŠTÁB	77
4.6	VAROVÁNÍ A VYROZUMĚNÍ	78
4.6.1	Varování	78
4.6.2	Vyrozumění	79
4.6.3	Evakuace	80
4.6.3.1	Evakuační zavazadlo	80
4.6.4	Ukrytí	81
4.6.4.1	Stálé úkryty	81
4.6.4.2	Improvizované úkryty	82
5	POVINNOSTI FYZICKÝCH OSOB A PRÁVNICKÝCH OSOB PŘI MIMOŘÁDNÝCH SITUACÍCH	83
5.1	FYZICKÉ OSOBY	84
5.1.1	Pokuta za neplnění ustanovení zákona	85
5.2	PRÁVNICKÉ OSOBY A PODNIKAJÍCÍ FYZICKÉ OSOBY	85
5.2.1	Pokuta za neplnění ustanovení zákona	86
5.3	NÁHRADA ZA OMEZENÍ VLASTNICKÉHO NEBO UŽIVACÍHO PRÁVA, NÁHRADA ZA POSKYTNUTÍ VĚCNÉ NEBO OSOBNÍ POMOCI	86
5.4	NÁHRADA ŠKODY	86
II	PRAKTICKÁ ČÁST	88
6	ROZHOVOR SE ČLENY ZÁKLADNÍCH SLOŽEK IZS	89
6.1	ORGANIZACE VÝZKUMU	89
6.2	TECHNIKA SBĚRU DAT	89
6.3	PŘEPIS ROZHOVORU S JEDNOTLIVÝMI RESPONDENTY	90
6.4	VÝSLEDKY ROZHOVORŮ	100
	ZÁVĚR	102
	ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ	103
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	104
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	107
	SEZNAM OBRÁZKŮ	108
	SEZNAM PŘÍLOH	109

ÚVOD

V dnešní době, kdy se zvyšuje počet dopravních nehod, požárů, povodní, kalamit i teroristických hrozeb, význam integrovaného záchranného systému neustále roste. Hlavním úkolem integrovaného záchranného systému je pomáhat obyvatelstvu při vzniku mimořádných událostí a zajišťovat jejich ochranu a bezpečnost. O takové události je třeba ohrožené jednotlivce varovat, vyrozumět a v případě potřeby evakuovat a zajistit patřičný úkryt a podmínky. Zmíněná pomoc může být poskytnuta, buď členy integrovaného záchranného systému, anebo fyzickými či právníckými osobami. V tomto případě by se jednalo o pomoc osobní nebo věcnou.

Důvodem pro vznik integrovaného záchranného systému byla především snaha o koordinaci jednotlivých složek daného subjektu v místě provádění zásahu a efektivní využití možností, jimiž složky integrovaného záchranného systému disponují. Jen tak je možné při vzniku mimořádné události zajistit adekvátní postup k záchraně osob, zvířat i majetku.

Pravou podstatu pro základní i ostatní složky integrovaného záchranného systému pak tvoří zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému, kterým se jednotlivé složky při provádění záchranných a likvidačních prací musí řídit.

Diplomová práce se skládá ze dvou částí. Teoretická část poskytuje informace o základních složkách integrovaného záchranného systému, mezi něž patří Hasičský záchranný sbor a jednotky požární ochrany, Policie České republiky a zdravotnická záchranná služba. Teoretická část se zabývá i složkami ostatními, součinností složek záchranného systému v místě zásahu, možnostmi vyrozumění a varování obyvatelstva při mimořádných událostech. Je zde vysvětleno, jaké mimořádné události mohou nastat, a jakým způsobem mohou vzniknout. Tedy, jestli šlo o škodlivý úmysl anebo událost vznikla neovlivitelnými přírodními vlivy.

Praktická část je zaměřena na rozhovor s ředitelem odboru operačního řízení a oddělení komunikačních a informačních systémů Hasičského záchranného sboru Zlínského kraje, dále se členem a velitelem jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, příslušníkem Policie České republiky a operátorkou zdravotnického operačního střediska. Jednotliví členové základních složek integrovaného záchranného systému poskytli odpovědi na otázky, z nichž byla možnost vyhodnotit obecný význam integrovaného záchranného systému a zhodnotit součinnost daného systému.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Integrovaný záchranný systém (dále IZS) vznikl převážně z důvodu každodenní spolupráce Hasičského záchranného sboru České republiky a jednotek požární ochrany, zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky a ostatních složek při řešení mimořádných událostí. IZS vymezuje zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Tento zákon upravuje působnost, součinnostní vztahy mezi jednotlivými složkami systému a upravuje práva a povinnosti jednotlivých systémů, které působí uvnitř i vně systému.

Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému patří mezi tzv. krizové zákony.

IZS zajišťuje koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

Pojem mimořádná událost, záchranné práce, likvidační práce :

Mimořádná událost představuje škodlivé působení sil jevů, které jsou vyvolány činností člověka nebo přírodními jevy. Jedná se také o havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a při těchto mimořádných událostech se vyžaduje provádění záchranných a likvidačních prací.

Záchranné práce jsou činnosti potřebné k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména co se týká ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí a které vedou k přerušení jejich příčin.

Likvidační práce jsou činnosti, které se provádějí k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí. [2]

1.1 Základní složky integrovaného záchranného systému

Základní složky IZS poskytují nepřetržitou pohotovost pro přijetí informace o vzniku mimořádné události. Tuto událost následně vyhodnocují a poté provádějí zásah přímo v místě výskytu mimořádné události. Základními složkami IZS je Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky požární ochrany (dále HZS ČR), zdravotnická záchranná služba České republiky (dále ZZS ČR) a Policie České republiky (dále PČR).

Obr. 1. Složky integrovaného záchranného systému [7]

1.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky požární ochrany

HZS ČR a jednotky požární ochrany jsou součástí systému požární ochrany ČR, který upravuje zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. [5]

Hasičský záchranný sbor se řídí zákonem č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

Základním úkolem HZS ČR je chránit životy a zdraví obyvatel a ochraňovat jejich majetek před požáry a poskytovat pomoc při mimořádných událostech. Úkoly, které HZS ČR plní,

respektive plní jejich rozsah je vymezen zvláštními právními předpisy.¹ HZS ČR plní úkoly na úseku požární ochrany, civilní nouzové připravenosti, požární prevence, IZS, ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

HZS ČR je základní složkou integrovaného záchranného systému, často se používá „páteří“ to znamená, že když v případě mimořádné události nezasahuje HZS sám, tak je ve většině případů velitelem zásahu právě příslušník HZS, ten řídí ostatní složky integrovaného záchranného systému a koordinuje jejich postup při provádění záchranných a likvidačních prací. Kdy vlastně základním úkolem je zabezpečovat koordinovaný postup při přípravě a při samostatném provádění záchranných a likvidačních prací. Velitel zásahu má rozsáhlou pravomoc, nařizuje evakuaci, může omezit nebo úplně zakázat pohyb osob v místě provádění zásahu, může také vyzvat fyzické i právnické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci. [2]

Příslušníci hasičského záchranného sboru jsou oprávněni:

- Vyzvat každého občana, aby nevstupoval na určená místa nebo aby se podrobil omezením vyplývajícím z provedení služebního zásahu. Pokud se tak nestane, může požadovat prokázání totožnosti,
- V souvislosti se zajišťováním bezpečnosti osob a ochrany majetku používat výbušniny a výbušné předměty,
- Požadovat jak od fyzických, tak i právnických osob informace potřebné k plnění úkolů HZS,
- Při provádění zásahu mají oprávnění pro vstup do objektů, zařízení a na cizí pozemky, mohou otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor hrozí-li nebezpečí z prodlení.

---

¹ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS.

Zákon č. 240/2000 Sb., krizový zákon.

Hasičský záchranný sbor České republiky je tvořen generálním ředitelstvím HZS ČR, hasičskými záchrannými sbory krajů a jednotlivými územními odbory. Do HZS ČR patří i Záchraný útvar, jehož členy jsou specialisté potápěči a lezci, kynologové, specialisté na trhačí práce, zdravotníci a specialisté Black-out.

Obr. 2. Znak HZS

ČR [7]

1.1.1.1 Generální ředitelství HZS ČR

Generální ředitelství HZS ČR je součástí Ministerstva vnitra, v čele toho ředitelství stojí generální ředitel HZS, kterého jmenuje a odvolává ministr vnitra. Generální ředitel ministru vnitra odpovídá za veškerou činnost HZS ČR.

Úkoly, které plní generální ředitelství HZS ČR:

- Schvaluje koncepci činnosti HZS ČR a kontroluje plnění úkolů HZS ČR,
- Plní úkoly důležité ke koordinaci příprav na nevojenské krizové situace dále plní úkoly civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva i IZS,
- Ministerstvu financí předkládá návrh rozpočtu záchranného sboru a předkládá návrh na poskytnutí dotací občanským sdružením,
- Zabývá se zřízením operačního a informačního střediska generálního ředitelství,
- Provádí kontrolu připravenosti a akceschopnosti hasičských jednotek záchranného sboru krajů.

1.1.1.2 Hasičský záchranný sbor kraje

HZS kraje má v čele ředitele hasičského záchranného sboru kraje, krajského ředitele jmenuje a odvolává ministr vnitra. Jmenování a odvolání ředitele HZS kraje se provádí na návrh generálního ředitele a to projednání s hejtnanem kraje. V ČR je celkem 14 hasičských záchranných sborů kraje.

HZS kraje tvoří krajské ředitelství HZS kraje, územní odbory HZS kraje společně s jednotkami HZS kraje a dále HZS kraje tvoří vzdělávací, technická a účelová zařízení zřizovaná HZS kraje.

Úkoly krajských ředitelství:

- „Generálnímu ředitelství navrhuje koncepci rozvoje HZS kraje,
- Na úseku požární ochrany, IZS, ochrany obyvatelstva a krizového řízení provádí státní správu,
- Provádí koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- Zabývá se systémem vyrozumění a varování,
- Zabývá se zpracováním evakuačních plánů,
- Provádí přípravu svých příslušníků a zaměstnanců v rozsahu, který stanovuje generální ředitel,
- Zavádí operační a informační střediska a pracoviště krizového řízení,
- Je zodpovědný za připravenost a akceschopnost jednotek požární ochrany (dále JPO) HZS kraje,
- Připravuje havarijní plán kraje, v některých případech připravuje vnější havarijní plán kraje.“² [5]

---

² ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, 157 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.

1.1.1.3 Jednotky požární ochrany

Jednotkou požární je organizovaný systém tvořený odborně vyškolenými osobami, požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany. Základním úkolem JPO je chránit životy a zdraví osob a chránit majetek osob před požáry a při mimořádných událostech poskytovat osobám účinnou pomoc, tedy provádět záchranné práce.

JPO můžeme charakterizovat velikostí – vyjádřena počtem hasičů v jednotce, kategorií – vyjadřuje operační hodnotu pro použití k zásahům, taktickou hodnotu – schopnost provádět určité činnosti v závislosti na velikosti jednotky PO a vybavením a věcnými prostředky JPO. JPO tvoří skupiny, družstva a čety nebo družstva o zmenšeném počtu. Družstvo JPO tvoří velitel družstva a dalších pět hasičů, družstvo o zmenšeném počtu se skládá z velitele a dalších tří hasičů, četa je složena z velitele čety a dvou nebo více družstev a skupina se skládá z velitele skupiny a jednoho nebo dvou hasičů.

V České republice rozlišuje čtyři druhy požárních jednotek:

1. Jednotky hasičského záchranného sboru kraje. Tato jednotka je složena z příslušníků hasičského záchranného sboru kraje, kteří vykonávají činnost jako své povolání ve služebním poměru³ a je zřízena státem. Jednotky HZS kraje mají kromě základní techniky i techniku speciální. V případě, že je to možné poskytují HZS kraje technickou pomoc jednotkám sboru dobrovolných hasičů obcí.
2. Jednotky sborů dobrovolných hasičů (dále jen JSDH) obce, které zřizuje obec (město). V těchto jednotkách vykonávají činnost členové jednotek sborů dobrovolných hasičů obce, nejčastěji se jedná o členy, které do jednotky určila obec. Někteří členové mohou tuto činnost vykonávat v pracovním poměru k obci. Obec má povinnost zřídit JPO obce ze zákona o požární ochraně. Obec má několik povinností ve vztahu k JSDH: udržovat akceschopnost jednotky, zajišťuje odbornou způsobilost členů, zabezpečovat materiální a finanční prostředky, hradí členům

---

³ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů.

JSDH zdravotní prohlídky, při plnění úkolů k zabezpečení ochrany spolupracuje se sousedními obcemi, zabezpečuje zdroje vody nezbytné pro hašení požárů a další.

3. Jednotky hasičského záchranného sboru podniku jsou zřizované právníckými osobami nebo osobami fyzickými podnikajícími, které provozují činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím. Jednotky HZS podniku svou činnost zajišťují pro podnik, který ji zřídil, pokud to ovšem není dohodnuto s HZS kraje jinak. Činnost v těchto jednotkách je vykonávána zaměstnanci právníckých nebo podnikajících fyzických osob jako své povolání v pracovním poměru. Počet zaměstnanců a vybavení jednotky stanovuje na základě výsledků posouzení požárního nebezpečí nebo dokumentace zdolávání požárů HZS kraje. Jmenovat a odvolat velitele zásahu může právnícká nebo podnikající fyzická osoba po vyjádření HZS kraje. Jednotky HZS podniku mohou být zrušeny se souhlasem HZS kraje.
4. Jednotky sborů dobrovolných hasičů podniku, které jsou zřizované právníckými osobami nebo podnikajícím fyzickými osobami, které provozují činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím. JSDH podniku svou činnost zajišťují pro podnik, který ji zřídil, pokud to ovšem není dohodnuto s HZS kraje jinak. Činnost v těchto jednotkách je vykonávána zaměstnanci právníckých nebo podnikajících fyzických osob na základě dobrovolnosti. Jmenovat a odvolat velitele zásahu může právnícká nebo podnikající fyzická osoba po vyjádření HZS kraje JSDH podniku mohou být zrušeny se souhlasem HZS kraje.

Na každý z uvedených druhů JPO jsou stanoveny jiné nároky, které jsou dány dobou výjezdu od nahlášení mimořádné události a maximální dobou dojezdu na místo zásahu a stanoveny jiné nároky na osoby, které vykonávají činnost v jednotkách, tyto nároky se mohou týkat odborné, fyzické, zdravotní a psychické způsobilosti.

Úkoly a práva velitelů JPO

Za velitele JPO je považován velitel družstva, čety, anebo vedoucí skupiny. Práva a úkoly velitelů jednotek jsou stejné pro všechny kategorie JPO.

Velitelé jednotek mají právo:

- Požádat fyzickou osobu o osobní pomoc,

- Požádat fyzickou nebo právnickou osobu o věcnou pomoc,
- Zajistit odchod osob, jejichž přítomnost není nutná a to při zdolávání požáru nebo při cvičení,
- Provést opatření důležitá k odstranění vzniku opětovného požáru,
- Odvolat z místa zásahu hasiče, který není schopen plnit své úkoly.

Operační hodnota jednotek požární ochrany

Operační hodnota jednotek požární ochrany vyplývá ze schopnosti JPO zahájit a provádět plnění úkolů v operačním řízení na místě zásahu, každý druh jednotky má svou operační hodnotu. Operační hodnotu JPO tvoří doba výjezdu po vyhlášení poplachu a územní působnost.

Doba výjezdu je časový úsek od vyhlášení poplachu po výjezd z místa dislokace. Tato doba je maximálně 2 minuty pro JPO, která je složená z hasičů z povolání, 10 minut pro JPO, která je složená z hasičů, kteří nevykonávají službu v JPO jako své povolání, 5 minut pro JPO složené z hasičů, kteří byli uvedeni v předchozích dvou časových úsecích, anebo se jedná o hasiče, kterým byla určena pracovní pohotovost mimo pracoviště.

Územní působnost se dá definovat jako optimální vzdálenost pro dojezd určitého druhu JPO k místu zásahu, která je vyjádřena buď v minutách, nebo v kilometrech. Podle územní působnosti se JPO rozdělily pro účely plošného pokrytí do šesti kategorií. [24]

Kategorie jednotek požární ochrany

Jednotky požární ochrany (JPO) se pro účely plošného pokrytí ČR jednotkami požární ochrany dělí do šesti kategorií JPO I až JPO VI:

JPO I: Jednotka HZS ČR, která zajišťuje výjezd jednoho až tří družstev (1+3) nebo (1+5), v místě dislokace plní úkoly místní jednotky požární ochrany.

JPO II/1: Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, zajišťuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu, tato jednotka se zpravidla zřizuje v obci, kde počet obyvatel převyšuje 1000 osob. Patří do kategorie jednotek s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele.

JPO II/2: Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, zajišťuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu, tato jednotka se zpravidla zřizuje v obci, kde počet obyvatel převyšuje 1000 osob. Patří do kategorie jednotek s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele.

JPO III/1: Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, zajišťuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu, tato jednotka se zpravidla zřizuje v obci, kde počet obyvatel převyšuje 1000 osob. Patří do kategorie jednotek s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele.

JPO III/2: Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, zajišťuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu, tato jednotka se zpravidla zřizuje v obci, kde počet obyvatel převyšuje 1000 osob. Patří do kategorie jednotek s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele.

JPO IV: Jednotka hasičského záchranného sboru podniku, která je zřizovaná právnickou nebo fyzickou podnikající osobou, tato jednotka poskytuje speciální techniku na výzvu OPIS HZS ČR a to na základě písemné dohody. Patří do kategorie jednotek s místní působností zasahující zejména na území svého zřizovatele, pokud není vyžádán výjezd v případě rozsáhlých mimořádných událostí jinam v souladu s právním předpisem.⁴

JPO V: Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu. Patří do kategorie jednotek s místní působností zasahující zejména na území svého zřizovatele, pokud není vyžádán výjezd v případě rozsáhlých mimořádných událostí jinam v souladu s právním předpisem.⁵

JPO VI: Jednotka hasičského záchranného sboru podniku, která je zřizovaná právnickou nebo fyzickou podnikající osobou, tato jednotka poskytuje speciální techniku na výzvu OPIS HZS ČR a to na základě písemné dohody Patří do kategorie jednotek s místní

---

⁴ § 73 odst. 2 zákona č. 133/1985 Sb.

⁵ § 73 odst. 2 zákona č. 133/1985 Sb.

působností zasahující zejména na území svého zřizovatele, pokud není vyžádán výjezd v případě rozsáhlých mimořádných událostí jinam v souladu s právním předpisem.⁶ [23]

Výkon služby

Pod pojmem výkon služby si můžeme představit veškerou činnost hasičů, kteří jsou zařazeni do JPO, podle zákon o požární ochraně se jedná o činnost k předcházení požárů popřípadě jejich zdolávání, snižování následků mimořádných událostí a zvyšování akceschopnosti JPO.

Výkon služby JPO se dělí na organizační a operační řízení. Organizační řízení je činnost hasičů v JPO, za dosažením stálé organizační, technické a odborné způsobilosti sil a prostředků požární ochrany k plnění stanovených úkolů pro JPO. Operační řízení je činnost od přijetí zprávy, která vede k nasazení sil a prostředků požární ochrany, dále provedení požárního zásahu a záchranných prací, tato činnost končí návratem sil a prostředků požární ochrany na základnu.

1.1.2 Plošné pokrytí území České republiky jednotkami požární ochrany

JPO vytvářejí na území ČR systém, jehož účelem je plošné pokrytí území ČR. Smyslem systému plošného pokrytí je, aby ochrana majetku občana, právnické nebo podnikající fyzické osoby před požáry nebo jinými mimořádnými událostmi nebyla limitována možnostmi obce, ve které osoby bydlí nebo mají majetek a aby obec v případě žádosti o pomoc nebyla limitována vlastní momentální solventností.

1.1.3 Akceschopnost jednotek požární ochrany

Akceschopnost jednotek požární ochrany znamená organizační, technickou a odbornou připravenost sil a prostředků jednotek požární ochrany k provedení zásahu. Jednotky požární ochrany jsou akceschopné v případě, jestliže mají:

- Dostatečný početní stav hasičů, a v případě, že je jednotka schopná uskutečnit výjezd na zásah ve stanoveném limitu,

---

⁶ § 73 odst. 2 zákona č. 133/1985 Sb.

- Hasiči v JPO mají odbornou způsobilost pro výkon funkce, kterou v JPO zastávají,
- připravenou požární techniku a věcné prostředky požární ochrany a musí být splněny podmínky pro použití požární techniky a věcných prostředků požární ochrany.

1.1.3.1 Odborná příprava příslušníků jednotek požární ochrany

V jednotkách požární ochrany se odborná příprava příslušníků jednotek požární ochrany dělí na:

- Základní odborná příprava, jedná se o vstupní odbornou přípravu a zahrnuje i odborný nástupní výcvik. Tato příprava je prováděna formou kurzu,
- Pravidelnou odbornou přípravu, která se provádí v JPO a organizuje ji velitel JPO. Základním úkolem této přípravy je udržení znalostí a návyků v průběhu výkonu služby,
- Příprava k získání osvědčení o odborné způsobilosti nebo k prodloužení osvědčení o odborné způsobilosti.

Základní odborná příprava

Základní odbornou přípravu musí absolvovat každý příslušník, který při zásahu provádí samostatnou činnost. Odbornou přípravou je nástupní odborný výcvik a vstupní příprava, která se provádí ve vzdělávacím zařízení MV – generálního ředitelství HZS ČR. Tímto kurzem dochází k získání základních znalostí a dovedností potřebných k práci v HZS ČR a pro služební místo hasiče získá příslušník odbornou způsobilost.

Pravidelná odborná příprava

Příslušníci jednotek HZS krajů jsou povinni se zúčastňovat pravidelných odborných příprav.

⁷ Do pravidelné odborné přípravy příslušníků jednotek HZS krajů patří prohlubování odborných znalostí, tělesná příprava a prověřovací a taktické cvičení.

---

⁷ § 72 odst. 3 a 4 zákona č. 133/1985 Sb.

Prohlubováním odborných znalostí se rozumí přezkoušení znalosti bezpečnosti práce a to jednou za dva roky, jednou za tři měsíce se procvičí používání dýchacích přístrojů, jednou za půl roku se procvičí používání protichemických ochranných oděvů, jednou za měsíc se procvičí používání prostředků pro detekci plynů a nebezpečných látek.

Tělesná příprava je prováděna z důsledku udržení fyzické zdatnosti a také rozvoj pohybových vlastností.

Prověřovací cvičení, jedná se o cvičení, které je určené k prověření JPO, k prověření požárního řádu obce a k prověření zdolávání požárů.

Taktické cvičení, toto cvičení se provádí z toho důvodu, aby byly jednotky nebo štáby připraveny na zdolávání požárů nebo na provádění záchranných prací při mimořádných událostech. Taktická cvičení jsou organizována veliteli JPO.

Odborná způsobilost příslušníků

Každý příslušník HZS ČR může konkrétní funkci vykonávat, pouze v případě, že má požadovanou odbornou způsobilost. Odborná způsobilost má platnost 5 let, poté se musí prodloužit. Odbornou způsobilost, tedy osvědčení o odborné způsobilosti je možné získat nebo prodloužit vykonáním zkoušky ve vzdělávacím zařízení MV – generálního ředitelství HZS ČR.

1.1.3.2 Zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost příslušníků

Pro vykonávání činností a výkon práce v jednotkách požární ochrany je důležité, aby byly zdravotně, osobně i fyzicky způsobilí.

Zdravotní způsobilost

Zdravotní způsobilost příslušníka je posuzována zařízením závodní preventivní péče na základě výpisu ze zdravotnické karty registrujícího lékaře, dále se zdravotní způsobilost posuzuje na základě výsledku lékařské prohlídky a další vyšetření, které jsou potřebné pro získání zdravotní způsobilosti.

Fyzická způsobilost

Fyzicky způsobilým je příslušník, který vyhovuje požadavkům na tělesnou zdatnost pro výkon služebního místa. Ověřování fyzické způsobilosti je prověřováno jednou ročně. Z hlediska fyzické způsobilosti jsou příslušníci rozděleni do tří kategorií podle služebního místa a při hodnocení fyzické způsobilosti se zohledňuje jejich věk a pohlaví.

Osobnostní způsobilost

Osobnostní způsobilost je posuzována psychologem, který je zaměstnancem psychologické laboratoře HZS ČR. Osobně způsobilým je ten, kdo má předpoklady pro výkon služby podle právního předpisu.⁸ [24]

1.1.4 Zdravotnická záchranná služba České republiky

ZZS ČR se řídí zákonem č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě a zákonem 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Zákon o ZZS upravuje podmínky poskytování ZZS, povinnosti poskytovatelů ZZS a další podmínky a povinnosti, které jsou uvedeny v zákoně o ZZS. Zdravotnická záchranná služba poskytuje zajištění odborné přednemocniční neodkladné péče (dále PNP). Zařízení zdravotnické záchranné služby je zřizováno krajem a ten má v rámci svého územního obvodu odpovědnost. Má odpovědnost za organizaci a za činnost zařízení. [2]

Obr. 3. Znak zdravotnické záchranné služby ČR [26]

---

⁸ Vyhláška č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru, ve znění pozdějších předpisů.

1.1.4.1 Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví je ústřední správní úřad, který provádí dozor v ochraně veřejného zdraví a nese odpovědnost za připravenost systému zdravotnictví v bezpečnostním systému státu, především odpovídá za zajištění zdravotní péče o postižené mimořádnou událostí. Začátek připravenosti poskytnout zdravotní péči začíná nepřetržitou pohotovostí sítí středisek ZZS a nemocničních zdravotnických zařízení a končí poskytnutí zdravotní péče v případě vojenského ohrožení státu.

1.1.4.2 Přednemocniční neodkladná péče

PNP je péče o postiženého na místě, kde došlo k úrazu nebo na místě, kde došlo k náhlému onemocnění, péče v průběhu transportu postiženého k dalšímu odbornému ošetření a při předávání postiženého do zdravotnického zařízení. PNP se poskytuje při stavech, které bezprostředně ohrožují život, při stavech které mohou vést k náhlé smrti, u stavů kdy bez rychlého poskytnutí pomoci může dojít k trvalým následkům, stavy které působí náhlé utrpení a bolest a stavy, které vyvolávají změny chování a jednání a tím ohrožují postiženého nebo jeho okolí. [22]

1.1.4.3 Členění zdravotnické záchranné služby

Zdravotnická záchranná služba je rozdělena na dvě skupiny a to na operační středisko a výjezdové skupiny. Operační středisko ZZS má tísňovou linku 155. Hlavní úlohou operačního střediska je nepřetržitě přijímat tísňová volání, vyhodnocovat podle stupně naléhavosti závažnost situace, volit nejvhodnější způsob poskytnutí neodkladné péče a poslat na místo události výjezdovou skupinu. Zdravotnické operační středisko jak za standardních situací, tak i za situací mimořádných, kdy se zapojuje do IZS.

Z hlediska činnosti můžeme ZZS rozdělit na činnost:

- Primární – je to výjezd, ke kterému dochází na základě přijetí tísňového volání nebo se může jednat o převoz z ambulantního zařízení do příslušné nemocnice,
- Sekundární – jedná se o mezinemocniční transport v režimu PNP, nebo o mezinemocniční transport pacienta, který vyžaduje ošetrovatelskou péči. [2]

Operační středisko:

- Hlavním úkolem je nepřetržitý příjem tísňových volání k poskytnutí PNP, operační středisko tyto tísňová volání vyhodnocuje a podle stupně naléhavosti a závažnosti rozhoduje o nejvhodnějším poskytnutí PNP,
- Po vyhodnocení tísňového volání podle vyhodnoceného stupně naléhavosti ukládá jednotlivým výjezdovým skupinám ZZS konkrétní provozní situace,
- Rozhoduje o nasazení letecké záchranné služby a organizuje dopravu nemocných a raněných v podmínkách PNP ze zahraničí do ČR
- Při hromadných neštěstích a katastrofách vyžaduje součinnost.

Výjezdové skupiny:

- Rychlá lékařská pomoc – nejméně tříčlenná posádka, v níž jsou členy posádky řidič, zdravotnický záchranář a lékař. Vedoucím této výjezdové skupiny je lékař.
- Rychlá zdravotnická pomoc – nejméně dvoučlenná posádka, v níž jsou členy posádky řidič a zdravotní záchranář.
- Letecká záchranná služba - nejméně dvoučlenná posádka, v níž jsou členy zdravotnický záchranář a lékař, dalšími členy jsou potom letec popřípadě navigátor.
[5]
- Rendez-Vous systém (RV) jedná se o systém součinnosti lékaře a posádek rychlé zdravotnické pomoci. Posádka RV je dvoučlenná řidič-záchranář a lékař. K jednomu zásahu na místo události vyjíždí současně dvě posádky. Jedna posádka je tvořena skupinou RV ve vybaveném osobním voze a druhá posádka je tvořena rychlou zdravotnickou pomocí ve vybaveném sanitním voze, který umožňuje transport tedy přepravu postiženého. K setkání obou vyslaných skupin dochází na místě události. Využití tohoto systému se uplatňuje ve velkých městech, kde je velký počet výjezdů anebo v oblastech, kde je časově náročná dostupnost zdravotnického zařízení a odjezd lékaře z oblasti by mohl ohrozit dostupnost PNP. Lékař po ošetření odjíždí z místa události k dalšímu pacientovi, ovšem to v případě

je-li to možné a pacient, který byl ošetřen lékařem, je transportován rychlou zdravotnickou pomocí k hospitalizaci. [20]

Rozmístění výjezdových skupin má být takové, aby výjezdová skupina mohla dorazit na místo zásahu do 15 minut po přijetí tísňového volání.

Obr. 4. Výjezdová skupina Rendez – Vous [20]

Vyslání jednotlivých výjezdových složek, které jsou uvedeny výše, je v kompetenci a v závislosti rozhodnutí dispečera operačního střediska.

1.1.4.4 Úkoly zdravotnické záchranné služby

- „Příjem, zpracování, vyhodnocení tísňových volání a poté zvolit nejvhodnější způsob poskytnutí PNP,
- PNP je poskytování péče na místě vzniku úrazu nebo náhlého onemocnění, dále při dopravě postiženého a při předání do zdravotnického zařízení,
- Provádí dopravu raněných, nemocných rodiček v podmínkách PNP mezi jednotlivými zdravotními zařízeními,
- Zajišťuje dopravu související s plněním úkolů transplantačního programu,
- Provádí dopravu raněných a nemocných ze zahraničí do České republiky a to v podmínkách PNP,
- Zajišťuje PNP při likvidaci zdravotních následků hromadných neštěstí a katastrof,

- *Koordinuje součinnost s praktickými lékaři a také s lékařskou službou první pomoci,*
- *Zprostředkovává rychlou přepravu odborníků k zabezpečení PNP do zdravotnických zařízení, popřípadě přepravu léků, krve a biologických materiálů, které jsou potřebné k dalšímu poskytování PNP,*
- *Zabezpečuje součinnost s hasičskými záchrannými sbory krajů a s operačními a informačními středisky integrovaného záchranného systému.*⁹

Hlavním úkolem zdravotnické záchranné služby je stabilizovat pacientovi životní funkce, zajistit pacienta a bezpečně jej dopravit do nejbližšího vhodného zdravotnického zařízení. Vhodné zdravotnické zařízení je takové pracoviště, které je schopné pacientovi poskytnout definitivní ošetření. To znamená, že nejzávažnější stavy by měly být transportovány z místa události přímo do specializovaného centra.

1.1.4.5 Lékařská služba první pomoci

Tato služba je určena pro ošetření běžných onemocnění, která neohrožují život pacientů. Lékařská služba první pomoci (dále LSPP) je poskytována v době mimo provoz ordinací praktických lékařů. LSPP zajišťuje ošetření přichozích pacientů nebo jsou pacienti navštíveni ve svých domácnostech. Jedná se o pacienty s chronickým onemocněním, jejichž zdravotní stav kolísá. Tuto službu provádějí privátními lékaři. LSPP se dělí na dětskou a dospělou, v některých případech se zde zařazuje i zubní. Informace z terénu jsou vyhodnocovány dispečinky, které LSPP používá. [2]

1.1.4.6 Letecká záchranná služba

Letecká záchranná služba (dále LZS) je součástí ZZS. LZS celoplošně pokrývá území celého státu, to je dáno díky tomu, že je začleněna do deseti středisek ZZS ČR, jedná se o střediska Praha, Plzeň, České Budějovice, Jihlava, Brno, Olomouc, Ostrava, Hradec Králové, Liberec a Ústí nad Labem, rádius výše vyjmenovaných středisek je 70 km.

---

⁹ LAUCKÝ, Vladimír. *Speciální bezpečnostní technologie*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009, 223 s. ISBN 978-80-7318-762-0 (BROŽ.).

LZS se nejčastěji využívána k rychlému zásahu lékařů a zdravotníků, převozu pacientů v případech vážného ohrožení života, využívá se dále při dopravních nehodách, haváriích, MU a při krizových stavech. Využití LZS tedy přesněji vrtulník LZS není možné při určitých klimatických podmínkách, zejména při mlze, vichřici nebo silnému sněžení by jeho nasazení bylo hazardem pro členy posádky. Předností využití vrtulníku je v horských a tak i těžko dostupných terénech a využití u dopravních nehod na dálnicích, které bývají kvůli dopravní nehodě zablokované. [21]

Obr. 5. Vrtulník letecké záchranné služby [21]

1.1.4.7 Pracoviště zdravotnické záchranné služby

Síť pracovišť záchranné služby je tvořena územními středisky ZZS, které mají sídlo v Hradci Králové, Ústí nad Labem, Liberci, Plzni, Českých Budějovicích, Jihlavě, Brně, Olomouci, Ostravě, dále se jedná o územní střediska pro Středočeský kraj, Karlovarský kraj, Pardubický kraj a Zlínský kraj a posledním územním střediskem je středisko sídlící v Praze. Další pracoviště jsou okresní střediska záchranné služby.

Územní střediska záchranné služby

Jedná se o střediska, která jsou zřízena krajem. Činnosti územních středisek záchranné služby ve standardní situaci jsou zejména koordinace PNP, provozování výjezdových skupin RLP a RZP, provozování letecké záchranné služby, dohled nad součinností zdravotnických záchranných služeb a další činnosti, které jsou spojeny s PNP.

Činnosti územních středisek záchranné služby v nadstandardní situaci jsou zajištění provozu ordinace lékařské pohotovostní služby, zajištění součinnosti se zdravotnickými praktickými lékaři, vzdělání a doškolování pracovníků.

Činnosti územních středisek záchranné služby v mimořádných situacích jsou řešení krizových situací, v případě vzniku krizové situace zajišťují péči o postižené touto událostí, kontrolují stavy rezerv ve zdravotnictví, zabezpečují poskytnutí PNP, spolupracují s Horskou službou, Vodní službou a dalšími organizacemi.

Okresní střediska záchranné služby

Okresní střediska záchranné služby, jsou střediska, která jsou zřízena příslušným krajským úřadem. Organizačně se tyto střediska člení na řídicí úsek, operační středisko, a výjezdové skupiny, jejichž zřízení je nepovinné. Rozmístění výjezdových skupin má být takové, aby výjezdová skupina mohla dorazit na místo zásahu do 15 minut po přijetí tísňového volání. [5]

1.1.5 Policie České republiky

Policie České republiky (dále PČR) je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který slouží veřejnosti a byl zřízen zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Hlavním úkolem PČR je chránit bezpečnost osob a majetku, rovněž chránit veřejný pořádek a zajistit, aby nedocházelo k trestné činnosti tedy jí předcházet. Policie se podřizuje Ministerstvu vnitra a je tvořena částmi, kterými jsou policejní prezidium, útvary s celostátní působností, dále ji tvoří krajská ředitelství a útvary zřízené v rámci těchto ředitelství. V České republice je zákonem zřízeno 14 krajských ředitelství policie. Při plnění svých úkolů pracuje policie s dalšími celky a to mezinárodními organizacemi, policejními institucemi a s bezpečnostními sbory jiných států.

1.1.5.1 Historické tradice Policie České republiky

Veřejná bezpečnost a veřejný pořádek byl dříve za dob československého státu udržovaný četnictvem, což bylo vojensky řízeným strážním sborem. Výkon služby četnictva byl vykonáván výhradně ve stejnokrojích. Četnictvo, tedy četnický sbor měl několik složek, které byly specializovány na zajišťování ochrany veřejného pořádku – to byly četnické pohotovostní oddíly, na pátrání po zločincích – jednalo se o četnické pátrací stanice, na řízení dopravy – to byly četnické silniční kontrolní stanice a na ochranu vzdušného prostoru československého státu – to vykonávaly četnické letecké hlídky. Československá policie se

aktivně podílela na vzniku i rozvoji mezinárodní policejní spolupráce a dále se aktivně podílela na založení Interpolu. [1]

1.1.5.2 Organizace policie České republiky a řízení policie České republiky

Policie České republiky, respektive její činnost je řízena policejním prezídiem, které řídí policejní prezident, jenž odpovídá ministerstvu vnitra za veškerou činnost policie. Jak útvary s celostátní působností, tak i krajská ředitelství policie jsou podřízeny policejnímu prezídiu. Ministr vnitra zřizuje útvary s celostátní působností a to na návrh policejního prezidenta a krajská ředitelství policie jsou zřízena zákonem. Policejní prezídium určuje cíle rozvoje policie, stanovuje úkoly jednotlivých služeb, analyzuje a kontroluje činnost policie, policejním útvarům vytváří podmínky pro plnění stanovených úkolů a při plnění úkolů koordinuje činnost.

Útvary s územně vymezenou působností

To, že útvary mají vymezenou působnost, znamená, že slouží veřejnosti na vymezeném teritoriu, jedná se o samostatné organizační složky státu, které samostatně hospodaří s finančními prostředky ze státního rozpočtu. Ve velkých městech v rámci krajských ředitelství mohou působit další útvary, které jsou krajským ředitelstvím podřízeny a jsou zřízeny policejním prezidentem na návrh krajského ředitele.

Útvary s celostátní působností

Tyto útvary plní specifické úkoly na území celého státu, poněvadž mají celostátní působnost. Mohou se například podílet na odhalování organizovaného zločinu a drogové kriminality nebo zajišťovat ochranu prezidentovi republiky a dalším ústavním činitelům.

Obr. 6. Znak PČR [27]

1.1.5.3 Operační střediska

Hlavním úkolem operačního střediska je zabezpečovat jednotné a koordinované plnění policejních úkolů v nepřetržitém provozu. PČR má zřízena operační střediska na všech úrovních organizace policie.

Operační střediska koordinují činnost policistů a poskytují jim podporu při výkonu služby. Soustřeďují veškeré informace o situaci v ČR a tyto informace poskytují funkcionářům policie. Organizují a operativně řídí opatření k ochraně veřejného pořádku a to na základě přijatých rozhodnutí. Vyhlašují a koordinují policejní akce při různých bezpečnostních opatření a organizují nasazování policejních sil a prostředků.

Provoz operačního střediska je zajišťován národní telefonní linkou tísňového volání 158 a evropskou telefonní linkou tísňového volání 112. Operační střediska zabezpečují součinnost mezi útvary policie, ministerstvem vnitra, ostatními bezpečnostními sbory, ozbrojenými silami, součinnost mezi státními orgány a organizacemi, právníckými a fyzickými osobami. V případě krizové situace spolupracují se složkami integrovaného záchranného systému a koordinují společná opatření a plní stanovené úkoly.

Úkolem operačního střediska je zprostředkovávat informace v oblasti dopravního zpravodajství zejména pro účastníky silničního provozu. [1]

1.1.5.4 Služby působící v policii

Policie České republiky má několik jednotlivých služeb a útvarů, které plní stanovené úkoly a požadavky. Jednotlivými službami a útvary jsou služba pořádkové policie; pořádkové, zásahové a pohotovostní jednotky; služba kriminální policie a vyšetřování; kriminalisticko-technická a znalecká služba; kriminalistický ústav; služba dopravní policie; služební kynologie a hipologie; ochranná služba; služba cizinecké policie; služba rychlého nasazení; služba železniční a poříční policie, policejní potápěči; služba pro zbraně a pro bezpečnostní materiál; pyrotechnická služba a letecká služba.

Služba pořádkové policie

Služba pořádkové policie je pro PČR základním pilířem a to v počtu policistů i obsahem činností. Příslušníci pořádkové policie chrání bezpečnost osob i majetku, chrání veřejný

pořádek, dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a bezpečnou dopravu osob po železnici. Pořádková policie má na celém území republiky obvodní oddělení, kde je vykonávána nepřetržitá dozorčí služba. Pořádková policie vykonává obchůzkovou a hlídkovou službu, pátrají po hledaných a pohřešovaných osobách a řeší drobnou majetkovou kriminalitu.

Pořádkové, zásahové a pohotovostní jednotky

Pořádkové jednotky plní specifické úkoly při ochraně bezpečnosti osob a majetku a zajišťují veřejný pořádek. Příslušníci pořádkové jednotky mají speciální výstroj a výzbroj. Příslušníci pořádkových jednotek zajišťují chod při rizikových demonstracích, průvodech, sportovních akcích, pátracích akcích a při plnění úkolů IZS.

Zásahové jednotky mohou být povolány k ochraně vnitřního pořádku nebo k záchranným pracím. Hlavním úkolem zásahové jednotky je zákrok proti nebezpečným pachatelům obzvláště při jejich zadržování nebo zatýkání. Dále provádějí prvotní opatření proti teroristům nebo únosům osob a dopravních prostředků.

Pohotovostní jednotky provádí zákroky proti pachatelům trestných činů a to na místě zásahu. Jejich zásah je proveden na základě přijetí signálu, že došlo k narušení chráněného objektu na základě přijetí tísňového telefonátu na linku 158.

Služba kriminální policie a vyšetřování

Úkolem příslušníků kriminální policie a vyšetřování je odhalit skutečnost, že byl spáchán trestný čin a zajistit pachatele spáchaného trestného činu. Pro objasnění spáchaného trestného činu sbírají podklady, zajišťují stopy, shromažďují veškeré informace od fyzických i právnických osob. Příslušníci kriminální policie se specializují na obecnou kriminalitu, hospodářskou kriminalitu a operativně pátrací činnost.

Útvary služby kriminální policie a vyšetřování se specializují na odhalování organizovaného zločinu, odhalování korupce a finanční kriminality, národní protidrogová centrála, útvary zvláštních a speciálních činností a útvar na vyšetřování zločinů komunismu.

Organizovaný zločin, kdy se jedná například o ilegální obchodování se zbraněmi, radioaktivními látkami, padělanými penězi, terorismus. Tyto jednotlivé zločiny bývají

vyšetřovány službou kriminální policie, která se specializuje na odhalování organizovaného zločinu.

Odhalování korupce a finanční kriminality, se zaměřuje na zpravodajství zejména v nejzávažnějších formách korupce a to hospodářské, finanční a daňové trestné činnosti.

Národní protidrogová centrála se zabývá odhalováním a dokumentováním organizované kriminality, která je spojená s ilegální výrobou a distribucí drog. Příslušníci národní protidrogové centrály monitorují nedovolené nakládání s omamnými a psychotropními látkami a monitorují nakládání s prekursory, které jsou určeny k výrobě.

Útvary zvláštních a speciálních činností se zabývají zvláštními činnostmi, mezi které patří odposlech a záznam telekomunikačního provozu nebo sledování osob.

Dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, jedná se o odhalování trestné činnosti, která byla spáchána v roce 1948 až 1989 a jejichž pachatelé nebyli tehdy z politických důvodů podle zákona spravedlivě potrestáni.

Kriminalisticko-technická a znalecká služba

Kriminalistická technika a znalecké posudky pomáhají při objasňování kriminálních případů. Kriminalistický technik na místě činu vyhledá a zajistí stopy a provede jejich dokumentaci, následně pokračuje v laboratoři, kde zajištěné stopy zkoumá. Kriminalistickému technikovi k vyřešení případu mohou pomoci daktyloskopické stopy, mechanoskopické stopy nebo stopy trasologické, dále také audioexpertiza. Velmi podstatnými jsou mikroskopy, jejichž vzniku se pachatel nemůže vyhnout a které nelze odstranit běžnými prostředky.

Kriminalistický ústav

Kriminalistický ústav, který sídlí v Praze je vrcholným pracovištěm PČR, který se specializuje na výkon kriminalisticko-technické a znalecké činnosti. Kriminalistický ústav se zabývá zkoumáním osobních počítačů, mobilních telefonů a jiné telekomunikační techniky. Provádí antropologické, které jsou zaměřené na zkoumání lidských ostatků a genetické expertízy, získání DNA z lidské tkáně. Zabývá se kriminalistickou balistikou tedy zkoumáním střelných zbraní a střeliva a grafickou expertizou, kdy se jedná o zkoumání ručního písma důležitého pro identifikování pisatele. Veškerá databáze DNA,

daktyloskopická sbírka a sbírka balistických stop je spravována kriminalistickým ústavem v Praze.

Služba dopravní policie

Hlavním úkolem dopravní policie je dohlížet na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích. Dohlížení na silniční provoz spočívá především v řízení provozu na pozemních komunikacích, kontrolu dodržování pravidel silničního provozu a kontrolu dodržování povinností účastníků silničního provozu. Dále příslušníci dopravní policie dohlíží na technický stav vozidel, kontrolují zákaz požívání alkoholických nápojů a drog u řidičů a dohlíží na dodržování povolené rychlosti. Úkolem dopravní policie je i zajišťování doprovodu při přepravě nadměrných nákladů, kontrola bezpečnostních přestávek u řidičů nákladních automobilů a autobusů.

Dopravní policie na dálnicích respektive její příslušníci mají k dispozici rychlé automobily a motocykly, které jsou vybaveny moderními radiolokačními měřiči rychlosti, audiovizuálními zařízeními a další technikou.

Služební kynologie a hipologie

Služební kynologie tedy výcvik psů a jejich psovodů se nejčastěji cvičí k hlídkové službě a k pátrání po osobách a věcech. Dále jsou služební psi vycvičeni k vyhledávání drog, zbraní, střeliva, výbušnin, také k vyhledávání osob ukrytých v dopravních prostředcích a k vyhledávání lidských ostatků. Služební psi jsou využíváni pořádkovými policisty, příslušníky cizinecké policie, příslušníky ochranné služby, policejními pyrotechniky a policejními kriminalisty.

Služební hipologie je výcvik koní a jezdců. Služební hipologie je vykonávána pro hlídkovou činnost zejména v těžko přístupných lokalitách. Policisté na koních jsou často nasazováni při demonstracích, sportovních, kulturních a jiných společenských akcích. Jsou tedy nasazováni tam, kde může vzniknout riziko hromadných výtržností a jiných protiprávních jednání. Do těchto míst bývají služební koně nasazováni i z toho důvodu, že budí dostatečný respekt vůči výtržníkům.

Ochranná služba

Ochranná služba je ve dvojím směru, jedná se o ochranu prezidenta republiky a o ochranu ústavních činitelů.

Ochranná služba prezidenta republiky zajišťuje trvalou ochranu prezidenta republiky a ochranu jeho manželky dále také ochranu bývalého prezidenta republiky a v neposlední řadě se jedná o ochranu zahraničním návštěvám, kterým tato ochrana náleží a to během pobytu v České republice. Příslušníci ochranné služby musí aktuálně reagovat na situaci a musí vykazovat akceschopnost podle vývoje situace.

Ochranná služba – ochrana ústavních činitelů tato služba trvale chrání ústavní činitele státu. Ochrana je prováděna tak, že je jim poskytována osobní ochrana, zajištění bezpečné přepravy a provádění bezpečnostních opatření v místech pohybu i pobytu ústavních činitelů.

Podle mezinárodních smluv je policejní ochranná služba oprávněná k zajištění a ochraně objektů a prostorů, které mají zvláštní význam. Jedná se především o budovy parlamentu, úřady vlády, budovy ministerstev nebo budovy ústavního soudu.

Služba cizinecké policie

Cizinecká policie odhaluje nelegální migrace, příhraniční kriminality a trestné činnosti související s překračováním státních hranic. Příslušníci cizinecké policie provádějí kontrolu pobytů cizinců, odhalují padělané, pozměněné a zneužitě doklady. Cizinecká policie tedy její příslušníci provádějí přímou ochranu státních hranic v případech, kdy je z bezpečnostních důvodů obnovena je to z toho důvodu, že je Česká republika v schengenském prostoru. Příslušníci cizinecké policie spolupracují s orgány ochrany státních hranic se sousedními státy.

Cizinecká policie na mezinárodních letištích je vykonávána příslušníky, kteří provádí hraniční kontroly a tím se podílejí na ochraně schengenských hranic. Dále provádějí kontrolu stavu zabezpečení prostoru letiště, kontrolují letový provoz dále dovoz, vývoz a průvoz zbraní. Příslušníci cizinecké policie využívají při své práci služební psi, kteří jsou speciálně vycvičeni na vyhledávání výbušnin. Ve službách cizinecké policie je zvláštní jednotka, která je specializovaná na doprovody letadel, kdy speciálně vycvičení policisté cestují při rizikových letech a přímo na palubě jsou schopni a připraveni odvrátit nebezpečí teroristického útoku nebo čelit pokusu o únos.

Služba železniční a poříční policie, policejní potápěči

Železniční služba plní úkoly zaměřené na dopravu cestujících a přepravu nákladů po železnici. Policisté železniční služby – železničního oddělení, jež jsou zřízena na významných železničních stanicích, svou činnost zaměřují na zloděje, kteří okrádají cestující na stanicích nebo ve vlacích. V některých případech, kdy ve vlakových soupravách cestují zvláště rizikové skupiny osob nebo v případě, že jsou převáženy cenné nebo nebezpečné náklady, jsou tyto vlakové soupravy doprovázeny pořádkovými policisty železniční služby.

Poříční policie tedy její příslušníci zajišťují ochranu osob a majetku a také chrání veřejný pořádek na vodních plochách a tocích. Jejich dalším úkolem je podílet se na záchraně tonoucích a odstraňování následků povodní. K provádění výkonu služby využívají motorové čluny a další nezbytnou technickou výstroj.

Policejní potápěči spadají do několika oddělení a to do poříčního oddělení, do zásahových jednotek a do služeb rychlého nasazení. Jejich činností je pátrat pod vodou po obětech trestných činů a po obětech vlastní neopatrnosti. Také pátrají po věcech, které pocházejí z trestné činnosti nebo pátrají po věcech, kterými byla trestná činnost spáchána. V neposlední řadě pomáhají při záchraně tonoucích a při odstraňování následků havárií a přírodních katastrof.

Služba pro zbraně a pro bezpečnostní materiál

Tato služba vykonává státní správu ve věcech zbraní, střeliva a pyrotechnického průzkumu. Zbrojní průkazy a licence a evropské zbrojní pasy vydávají pracoviště služeb pro zbraně a bezpečnostní materiál. Dále se pracoviště služeb pro zbraně a bezpečnostní materiál zabývají organizací zkoušek odborné způsobilosti žadatelů o vydání zbrojního průkazu a provádí registraci zbraní. Právem této služby je povolovat provozování střelnic a povolování veřejného vystavování zbraní a střeliva, mají také kompetenci udělit výjimky k nabývání, držení nebo nošení zbraní, které jsou obecně zakázány a povolují nabývání, držení nebo nošení zbraní, které zvláštnímu povolení podléhají.

Pyrotechnická služba

Policejní pyrotechnici vyjíždějí na základě nálezu munice, nálezu podezřelého předmětu, telefonického hovoru na místo, kde předmět prověří a poté ho v případě potřeby zneškodní.

Kromě výjezdů k nálezům provádějí ohledání míst, kde došlo k výbuchu a dále v oboru kriminalistické pyrotechniky zpracovávají znalecké posudky. Provádějí preventivní prohlídky a spolupracují se složkami IZS. Členové pyrotechnické služby provedou zákrok kdykoli a kdekoli na území republiky. Při provádění práce používají policejní pyrotechnici ochranné oděvy, pomůcky, moderní technické prostředky a také používají speciálně vycvičené psy na vyhledávání výbušnin.

Letecká služba

Letecká služba slouží k ochraně lidských životů, zdraví a k ochraně majetku. Posádky letecké služby uskutečňují záchranné, zásahové, pátrací, hlídkové a průzkumné lety. Letecká služba se zapojuje do pátrání po pohřešovaných osobách a nebezpečných pachatelích nebo po odcizených motorových vozidlech. Letecká služba spolupracuje s Hasičským záchranným sborem České republiky zejména při hašení velkých a těžko přístupných požárů a také při evakuaci osob. Dále letecká služba spolupracuje se službou Horskou zejména při přepravě záchranářů na místo pádu laviny.

1.1.6 Speciální složky

Do speciálních složek patří služba rychlého nasazení, někdy nazývána útvar rychlého nasazení a speciální pořádková jednotka.

Služba rychlého nasazení

Služba nebo také útvar rychlého nasazení je určený především k boji proti terorismu. Útvar působí na území celého státu a v některých případech také v zahraničí. Působnost tohoto útvaru je zapojovat se do případů, kdy došlo k únosům osob a dopravních prostředků nebo zasahovat proti nebezpečným pachatelům, kteří páchají organizovanou trestnou činnost. Útvar rychlého nasazení provádí i vyjednávání s teroristy a jinými nebezpečnými ozbrojenými osobami a tak poskytuje metodickou pomoc ostatním policejním útvarům. Příslušníci policie útvaru rychlého nasazení zakročí především na vyžádání útvaru pro odhalování organizovaného zločinu, národní protidrogové centrály a dalších útvarů služby kriminální policie a vyšetřování. Důležitá je fyzická i psychická kondice policistů útvaru rychlého nasazení, někteří příslušníci se specializují jako potápěči, pyrotechnici nebo odstřelovači.

Obr. 7. Služba rychlého nasazení [27]

Speciální pořádková jednotka

Příslušníci speciální pořádkové jednotky chrání bezpečnost osob a majetku, zajišťují veřejný pořádek. Příslušníci jsou nasazováni v případech mimořádných událostí. Jednotliví příslušníci jsou k prováděným zákrokům řádně vycvičeni, musí absolvovat pořádkovou, střeleckou, kondiční, taktickou i psychologickou přípravu. K zákrokům je speciální pořádková jednotka vybavena speciální technikou i zbraněmi. [1]

1.1.6.1 Úkoly Policie České republiky

- *„Chrání bezpečnost osob a majetku a chrání práva a svobodu osob,*
- *Zajišťuje veřejný pořádek,*
- *Zabývá se bojem proti terorismu,*
- *Odhaluje trestné činy a zjišťuje jejich pachatele, realizuje opatření při předcházení trestné činnosti,*
- *Zajišťuje ochranu státních hranic,*
- *Zajišťuje ochranu ústavních činitelů a bezpečnost chráněných osob při pobytu na území ČR, to je dáno mezinárodními dohodami,*

- *Zajišťuje ochranu zastupitelských úřadů a sídelních objektů, ministerstev,*
- *Zajišťuje ochranu prezidenta republiky,*
- *Dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu popřípadě jej řídí,*
- *Zabývá se odhalováním přestupků,*
- *Vyhlašuje celostátní pátrání*
- *Vede evidence a statistiky, které jsou důležité pro plnění svých cílů,*
- *Na základě vyzoomění orgány vězeňské služby ČR provádí úkony související s pronásledováním osob. Pronásledovanými osobami, jsou ti, kteří uprchli z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody,*
- *Zajišťuje pohotovostní ochranu jaderných zařízení, která jsou určeny vládou ČR, a zajišťuje fyzickou ochranu při přepravě jaderného materiálu,*
- *Podílí se na zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a to ve spolupráci s obcemi,*
- *Plní úkoly státní správy.*¹⁰ [2]

1.1.6.2 Příslušníci Policie České republiky

Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů je zákon, který upravuje právní poměry a služební vztahy příslušníků PČR. Do služebního poměru může být přijat občan České republiky starší 18 let, který je bezúhonný, zdravotně způsobilý k výkonu služby a má stupeň vzdělání stanovený pro dané služební místo. Policista vykonávající službu nesmí být členem žádné politické strany a nesmí vykonávat živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost. Součástí přijímacího řízení je komplexní zdravotní prohlídka, psychologické vyšetření, prověrka tělesné zdatnosti v průběhu tohoto řízení si PČR ověřuje, zda žadatel splňuje stanovené podmínky přijetí do služebního poměru. Při přijetí tedy v den nástupu k výkonu služby skládá policista slib a je dále ustanoven na služební místo a

---

¹⁰ LAUCKÝ, Vladimír. *Speciální bezpečnostní technologie*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009, 223 s. ISBN 978-80-7318-762-0 (BROŽ.).

jmenován do služební hodnosti (rotný, strážmistr, nadstrážmistr, podpraporčík, praporčík, nadpraporčík, podporučík, poručík). [1]

1.1.6.3 Oprávnění policisty

Policisté mají při provádění zákroků nebo při provádění úkonů několik oprávnění. Jedná se především o prokázání totožnosti osob, příslušníci policie mají právo zajistit osobu v policejní cele a to na dobu 24 hodin, dále omezit agresivní osobu připoutáním. Nejvýznamnějším oprávněním je omezení osobní svobody, osoba omezená policistou na svobodě nesmí být podrobena krutému zacházení a nesmí být této omezené osobě porušena lidská důstojnost. Příslušníci policie mohou odebrat zbraň, provést prohlídku motorového a dopravního prostředku, zakázat vstup na určité místo. V případě ohrožení života nebo zdraví mohou policisté otevřít byt nebo jiný uzavřený a uzamčený prostor. Policisté jsou oprávněni použít donucovací prostředky proti osobě, která ohrožuje ostatní osoby nebo příslušníky policie. Donucovacími prostředky jsou například chvaty a údery, obušek, služební pes, zásahová výbuška nebo varovný výstřel. Při použití donucovacích prostředků je nutné dbát na opatrnosti, aby nebyl ohrožen život osob. Jedním z posledních oprávnění je užití zbraně.

1.1.6.4 Služební zákroky a úkony policistů

Při provádění služebních zákroků a úkonů jsou policisté povinni dbát cti a důstojnosti osob i své a nesmí připustit, aby byla osobám v souvislosti s jejich činností způsobena bezdůvodná újma nebo zásah do jejich práv a svobod. Policisté jsou povinni se při výkonu své činnosti prokázat příslušností k policii. Prokázat se je možné služebním stejnokrojem s identifikačním číslem, služebním průkazem, odznakem služby kriminální policie nebo také ústním prohlášením „policie“. Ústním prohlášením se policisté prokazují pouze ve výjimečných případech a to, když okolnosti služebního zákroku neumožní příslušnost k policii prokázat jinak. Prokázat se jakýmkoli z výše uvedených způsobů prokáže policista ihned, jakmile to dovolí okolnosti služebního zákroku nebo úkonu.

1.1.6.5 Zahraniční mírové operace

Zahraniční mírové operace jsou takové operace, do kterých jsou zapojeni příslušníci PČR v krizových oblastech na různých místech světa. Jedná se o nástroj mezinárodní politiky,

jehož cílem je především prevence konfliktů a udržování míru. Policisté, kteří se účastní zahraniční mírové operace, provádějí činnosti jako pozorovatelé, styční důstojníci, poradci a instruktoři. Být přítomen tedy účastnit se mise jako český policista v mírových misích je dobrovolná. V případě zájmu musí každý zájemce projít přísným výběrem a musí absolvovat speciální výcvik, který je organizován ve spolupráci s Armádou ČR.

1.1.6.6 Práce Policie České republiky při mimořádných událostech

Při mimořádných událostech plní PČR úkoly, které vyplývají ze zákon o PČR a ze zákon o IZS. V případě společného zásahu složek IZS při mimořádné události obsazují policejní hlídky určitá stanoviště, uzavírají zónu, zajišťují vstup osob a vjezd vozidel do uzavřené zóny. V místě zásahu příslušníci policie zajišťují bezpečnost osob a majetku a zajišťují veřejný pořádek. Podílejí se na evakuaci osob a obyvatelstvu poskytují nezbytné informace o mimořádné události. V případě mimořádné události mohou příslušníci policie požadovat od právnických i fyzických osob věcnou nebo i osobní pomoc. [1]

1.2 Ostatní složky integrovaného záchranného systému

Jedná se o vyčleněné síly a prostředky Armády ČR, ostatní záchranné a bezpečnostní sbory (např. vodní záchranná služba nebo letecká záchranná služba), zařízení civilní ochrany, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby (např. plynárenské a vodárenské služby), neziskové organizace a sdružení občanů, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím (např. Český červený kříž). [7]

Ostatní složky IZS, bývají povolávány k záchranným a likvidačním pracím podle druhu mimořádné události a poskytují plánovanou pomoc na vyžádání. Ostatní složky jsou nejčastěji povolány v případech, kdy složky základní nemají dostatek sil a prostředků, anebo když se jedná o rozsáhlé likvidační práce. V době krizových stavů se ostatními složkami integrovaného záchranného systému stávají odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic, které poskytují specializované péče obyvatelstvu. [2]

1.2.1 Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil

Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil se řídí zákonem č. 219/2009 Sb. O ozbrojených silách České republiky ve znění pozdějších předpisů. Podle zákona o ozbrojených silách

se ozbrojené síly člení na Armádu ČR, vojenskou kancelář prezidenta republiky a hradní stráž. [2]

1.2.1.1 Armáda České republiky

Armáda České republiky tvoří hlavní část, tedy je hlavní složkou ozbrojených sil České republiky. Armáda ČR je podřízena Ministerstvu obrany ČR. Do Armády ČR patří společné síly, pozemní síly, vzdušné síly, specializované síly, síly podpory výcviku, ředitelství logistické a zdravotnické podpory, ředitelství výcviku a doktrín, ředitelství personální podpory a specializované síly.

Mezi úkoly armády patří:

- *„Střežení objektů, jež jsou důležité pro obranu státu,*
- *Plnění úkolů PČR při zajišťování ochrany státních hranic nebo k plnění úkolů služby pořádkové policie anebo také ochranné služby, a to v případech pokud síly a prostředky PČR nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, a to na dobu nezbytně nutnou,*
- *Provádění záchranných prací, které vznikly při pohromách nebo při jiných závažných situacích, které ohrožují životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí,*
- *Použití vojenské techniky za účelem odstranění jiného hrozícího nebezpečí,*
- *Letecká přeprava ústavních činitelů,*
- *Zajištění a zabezpečení letecké zdravotnické dopravy,*
- *Zabezpečení letecké činnosti potřebné k vlastní potřebě,*
- *Zajištění letecké služby pro pátrání a záchranu,*
- *Zabezpečení přepravy, na základě rozhodnutí vlády ČR,*

- *Hlavním úkolem je obrana svrchovanosti území ČR.*¹¹ [2,5]

1.2.1.2 Hradní stráž

Hradní stráž je útvar, který spadá do ozbrojených sil ČR, je podřízena náčelníkovi Vojenské kanceláře prezidenta republiky, kterého jmenuje a odvolává prezident republiky.

Hradní stráž plní úkoly:

- Zajišťuje vnější ostrahu areálu Pražského hradu a zabezpečuje jeho obranu,
- Zajišťuje vnější ostrahu a obranu objektů, které jsou dočasným sídlem prezidenta a také jeho hostů,
- Organizace a zajišťování vojenských poct, především při oficiálních návštěvách představitelů jiných států. [25]

Obr. 8. Členové hradní stráže [25]

---

¹¹ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, 157 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.

1.2.1.3 Vojenská kancelář prezidenta republiky

Vojenská kancelář je zvláštním útvarům ozbrojených sil České republiky. V čele vojenské kanceláře stojí náčelník, který je přímo podřízen prezidentovi České republiky. Náčelníka prezident jmenuje i odvolává. Náčelník jmenuje a odvolává velitele Hradní stráže. Vojenská kancelář prezidenta republiky plní úkoly, které souvisí s výkonem pravomocí prezidenta republiky, kdy je prezident republiky vyhodnocen jako vrchní velitel ozbrojených sil a dále vojenská kancelář plní úkoly související s řízením Hradní stráže. [8]

1.2.2 Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory

Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory tvoří obecní neboli městská policie.

1.2.2.1 Obecní (městská) policie

Obecní (městská) policie se řídí zákonem č. 553/1991 Sb., o obecní policii. Obecní, neboli městská policie je zřizována v rámci obcí obcemi a v rámci měst městy. Hlavním úkolem obecní/městské policie je zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti obce. Obecní/městská policie spolupracuje při plnění svých úloh s policií České republiky. Obecní policie jsou zřizovány obcemi, městské policie jsou zřizovány městy. Z hlediska pravomocí není mezi obecní a městskou policií žádný rozdíl.

Obecní/městská policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku plní tyto úkoly:

- Zabezpečuje ochranu osob a majetku,
- Dohlíží na dodržování pravidel, jež se týkají občanského soužití,
- Dohlíží na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení, jež jsou stanovené obcí,
- Dohlíží na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích,
- zajišťuje prevenci kriminality v obci,
- na veřejných prostranstvích v obci, kontroluje nebo dohlíží nad dodržováním čistoty,
- Odhaluje přestupky a jiné správní delikty, které může obec projednávat,

- Ministerstvu vnitra České republiky poskytuje údaje o obecní policii za účelem zpracování statistických údajů. [9]

Obr. 9. Člen městské policie a vozidlo městské policie [27]

1.2.3 Ostatní záchranné sbory

Mezi ostatní záchranné sbory, které může IZS využít patří horská služba, vodní záchranná služba, báňská záchranná služba a speleologická záchranná služba.

1.2.3.1 Vodní záchranná služba ČČK

Vodní záchranná služba je nezisková, nerozpočtová organizace, která sdružuje osoby se zájmem o vodu, vodní záchranářství, potápění, vodáctví a další činnosti, které jsou spojeny s vodou. Zkratka ČČK znamená Český červený kříž a tuto zkratku má proto, jelikož se týká o neziskovou organizaci. Hlavní činností vodní záchranné služby je záchrana a poskytnutí první pomoci na vodních plochách a v jejich blízkosti, zabezpečení provozu v aquaparcích a koupalištích, vzdělávání záchranářů a spolupráce s IZS. [2]

1.2.3.2 Horská služba

Horská služba se specializuje na záchranné práce v nejtěžších klimatických podmínkách a místech, která jsou obtížně dostupná pro technické prostředky i pro samotné záchranáře. Horská služba poskytuje první pomoc, sleduje lavinové nebezpečí a vývoj počasí, vydává

odpovídající varování a udržuje zimní tyčové značení, instaluje a provádí údržbu výstražných a informačních zařízení, provádí hlídkovou činnost na hřebenech a na sjezdových tratích, provádí pohotovostní službu na stanicích a domech horské služby a spolupracuje s ostatními záchrannými organizacemi. [29]

Obr. 10. Vozidlo horské služby [29]

1.2.3.3 Báňská záchranná služba

Báňská záchranná služba je záchranná organizace, která se specializuje na zásahy v obtížných prostorách převážně v podzemí. Tvoří ji revírní báňské záchranné stanice a závodní báňské záchranné stanice a báňské záchranné sbory stanic.

Mezi úkoly báňské záchranné služby patří provádění:

- rychlé a účinné zásahy k záchraně lidských životů včetně poskytnutí první pomoci v podzemí,
- Zdolávání havárií, závažných nehod jako jsou výbuchy plynů, vznik důlních požárů, erupcí ropy a zemního plynu, závalů důlních děl a další,
- Odstraňování následků, které vznikly díky havárii,
- Vykonávání jiných činností v nedýchatelných prostředích anebo prostředích, které jsou zdraví škodlivé. [2,5]

1.2.3.4 Speleologická záchranná služba

Hlavním úkolem speleologické záchranné služby je poskytnout neprodlenou a kvalifikovanou pomoc v případě nehody v jeskyních nebo v jiných extrémních podmínkách

a spolupráce této záchranné služby v případě přírodních katastrof. Ve speleologické záchranné službě působí vybraní zkušení speleologové, kteří procházejí lezeckým a zdravotnickým výcvikem a v případě potřeby jsou schopni poskytnout kvalifikovanou pomoc. V České republice jsou čtyři záchranné stanice. Stanice jsou v Českém krasu, v Plzni, v Moravském krasu a na Severní Moravě. Z nichž stanice v Českém a Moravském krasu jsou stanice hlavní a stanice v Plzni a Severní Moravě spadají pod pravomoc stanic v Českém a Moravském krasu. [2]

1.2.4 Orgány ochrany veřejného zdraví

Řídí se zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. Hlavním úkolem orgánů ochrany veřejného zdraví je ochrana veřejného zdraví. Jedná se tedy o souhrn činností, které jsou podstatné k ochraně zdravých životních podmínek. Ohrozit veřejné zdraví obyvatelstva nebo skupiny obyvatelstva může vzniknout tehdy, jestliže jsou skupiny vystaveny nebezpečí, kdy je jistá míra přírodních, pracovních nebo životních podmínek překročena nad přijatelnou úroveň a tím může představit významné riziko poškození zdraví. Tyto orgány se zapojují v případech velkoplošných mimořádných událostí nebo při výskytech infekčních chorob, velkému úhynu zvířat nebo při rozsáhlých haváriích. Mezi složky orgány ochrany veřejného zdraví patří hygienické a veterinární stanice a o Ministerstvo zdravotnictví.

Ministerstvo zdravotnictví provádí řízení a kontrolu výkonu státní správy a to v ochraně veřejného zdraví. Dále kontroluje a řídí krajské hygienické stanice.

Krajské hygienické stanice mají v čele ředitele, který je jmenován a odvoláván ředitelem státní služby. Úkolem krajských hygienických stanic je vydávat rozhodnutí a povolení v ochraně veřejného zdraví a vykonávat dozor nad dodržováním zákazů a plnění dalších povinností. [10]

1.2.5 Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby

Jedná se o různorodé služby, například o komunální složky, které zajišťují odstraňování poruch vodovodního i kanalizačního řádu. Dále odstraňování poruch nebo havárií plynových rozvodů, různé pohotovostní služby například služby energetických závodů, zámečnické služby a další.

Havarijními službami mohou být:

- V obcích nebo v krajích, jedná se o infrastrukturu zejména o odpad, vodu, plyn, topení, energetiku, jsou to tzv. komunální služby,
- V dopravě, jsou to služby správců komunikací, jež zajišťují údržbu silnic a dálnic a také mohou zajišťovat pomoc při dopravní nehodě nebo poruše vozidla, to je dáno smluvními podmínkami,
- V chemickém průmyslu, jedná se o zabezpečování při haváriích nebezpečných látek,
- V oblasti odpadového hospodářství, zabezpečují podniky, jejichž hlavním úkolem je asanace nebezpečných chemických látek,
- V hornictví, tuto službu poskytuje Báňská záchranná služba.

1.2.6 Zařízení civilní ochrany

Zařízením civilní ochrany jsou zařízení obcí, právnických osob a podnikajících osob. Tyto zařízení jsou vyškolené a jsou připraveny k plnění úkolů pro ochranu obyvatelstva. Jedná se o zařízení pro zajištění evakuace osob, nouzové zásobování vodou, poskytování první pomoci, zajišťování a označování nebezpečných oblastí, zabezpečení osob v úkrytech, zabezpečení dekontaminace terénu, osob a oděvů a provádění prací, které jsou spojeny s vyprošťováním osob.

Zařízeními civilní ochrany mohou být jednotky, skupiny, stanice, střediska nebo obsluhy. Personál neboli zaměstnanci zařízení civilní ochrany tvoří zaměstnanci organizací a občané obcí. Vojáci v záloze vojenských záchranných útvarů a vojáci v záloze jednotek a útvarů Armády České republiky, kteří mají odbornost vhodnou pro plnění úkolů civilní ochrany, jsou zařazováni přednostně.

1.2.7 Neziskové organizace a sdružení občanů, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím

Neziskové organizace a sdružení občanů, v případě mimořádných událostí rozdělujeme do dvou oblastí. První oblast poskytuje odbornou pomoc a oblast druhá poskytuje pomoc humanitární.

Mezi nejvýznamnější neziskové organizace a sdružení občanů patří Český červený kříž (dále ČČK), Svaz záchranných brigád kynologů České republiky, dále různé nadace například Člověk v tísni – jedná se o nadaci při České televizi, dále Nadace dítě v nouzi, Adra a Česká katolická charita a také občanské sdružení, které mohou být využity k záchranným a likvidačním pracím.

ČČK, vznikl v roce 1993 rozdělením Československé republiky, od roku 1919 existoval Československý Červený kříž. Zabývá se zajišťováním činností v principech humanity, nestrannosti, neutrality, nezávislosti, dobrovolnosti, jednoty a světovosti. Mezi aktivity ČČK patří zejména výuka první pomoci, humanitární pomoc, bezpříspěvkové dárcovství krve, pátrací služba, dobrovolná pečovatelská služba a sociální činnost.

Humanitární pomoc, tedy nabídky a požadavky vedou státní orgány a orgány územních samosprávných celků a také humanitární organizace. Humanitární organizace zajišťují sbírky pro humanitární pomoc, tuto činnost provádějí na základě požadavků z postižených oblastí. Veškerá humanitární pomoc ze sbírek je umístěna ve skladech organizačních složek státu.

[5]

2 SOUČINNOST SLOŽEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

Koordinování záchranných a likvidačních prací v místě zásahu tedy v místě vzniku mimořádné události a řízení součinnosti složek integrovaného záchranného systému provádí velitel zásahu, který podle závažnosti mimořádné události vyhlásí odpovídající stupeň poplachu.

Koordinacími a integračními orgány v IZS jsou velitel zásahu a štáb velitele zásahu, operační a informační středisko IZS, přednosta okresního úřadu a štáb okresu, krajský hejtmán a krizový štáb kraje, Ministerstvo vnitra a krizový štáb ministerstva vnitra. Díky tomu se IZS dělí na úroveň taktickou, operační a strategickou. [5]

Záchranné práce – jedná se o činnost, která se využívá k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik, převážně v případě ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí.

Likvidační práce – jedná se o činnosti k odstranění následků, které způsobila mimořádná událost nebo krizová událost. [2]

2.1 Koordinace

Koordinací neboli součinností složek IZS při společném zásahu se rozumí koordinace záchranných a likvidačních prací včetně řízení jejich součinnosti. Orgány, které zajišťují stálou koordinaci složek IZS jsou operační a informační střediska integrovaného záchranného systému (OPIS IZS). Na operační a informační střediska IZS jsou svedeny linky tísňového volání, jsou to linky 112 a 150.

Operační a informační střediska tvoří dvě složky, kterými jsou operační střediska HZS krajů a další složkou je operační a informační středisko MV- generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. [4]

2.1.1 Koordinace záchranných a likvidačních prací

Řízení záchranných a likvidačních prací se provádí na třech úrovních. Do těchto úrovní se rozděluje podle toho, kdo provádí vlastní koordinaci složek integrovaného záchranného systému. Jedná se o úroveň taktickou, operační a úroveň strategickou.

2.1.1.1 Taktická úroveň koordinace

Tato úroveň se provádí na místě zásahu. Místo zásahu je takové místo, kde se mimořádná událost projevuje svými účinky nebo na místě, kde se předpokládá vznik mimořádné události. Za záchranné a likvidační práce na místě odpovídá velitel zásahu, kterým zpravidla bývá velitel požární jednotky tedy hasič. Ten řídí provádění záchranných a likvidačních prací a koordinuje činnost složek integrovaného záchranného systému v místě provádění zásahu. Velitel zásahu vyhlásí stupeň poplachu, tento stupeň se vyhláší podle závažnosti mimořádné události podle příslušného poplachového plánu IZS.

Velitel zásahu je stanoven podle zákona o IZS, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak, je velitelem zásahu velitel jednotky požární ochrany (PO) nebo příslušník HZS. [5]

Velitel zásahu

Velitel zásahu, který odpovídá za záchranné a likvidační práce na místě zásahu a taky za koordinaci složek integrovaného záchranného systému si může zřídit svůj vlastní výkonný orgán tedy štáb velitele zásahu. Velitel zásahu bývá zpravidla hasič – velitel jednotky požární ochrany.

Velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn:

- *„Vyžádat fyzickou nebo věcnou pomoc na fyzické nebo právnické osobě,*
- *Požádat o odstranění stavby nebo porostu,*
- *Vyhlásit evakuaci,*
- *Zakázat vstup nebo omezit pohyb osob, které nejsou na místě zásahu potřebné,*
- *U osob, které se nepodřídily stanoveným omezením vyžádat prokázání totožnosti, osoba je povinná vyhovět,*
- *Rozdělit místo zásahu na sektory, popřípadě úseky a stanovit jejich velitele, kterým je oprávněn ukládat úkoly a rozhodovat o přidělování sil a prostředků do podřízenosti velitelů sektorů a úseků,*
- *Stanoví v místě provádění zásahu svého zástupce,*
- *Vyhlašuje stupeň poplachu vzniklé události,*
- *Organizuje členění místa zásahu,*

- *Ukládá příkazy vedoucím jednotlivých složek, ty ale nadále podléhají svým vedoucím,*
- *Zajišťuje součinnost mezi vedoucími jednotlivých složek IZS,*
- *Provádí organizaci záchranných a likvidačních prací,*
- *Zajišťuje spojení mezi místem zásahu a operačním a informačním střediskem.“¹²*
[3,5]

Podle rozsahu mimořádné události a potřeb koordinace záchranných a likvidačních prací velitel zásahu organizačně člení místo zásahu na:

- Vnější zónu,
- Nebezpečnou zónu,
- Prostor pro nástup tedy nástupní prostor,
- Týlový prostor,
- Prostor pro ošetření a poskytnutí zdravotní péče osobám, které byly postiženy mimořádnou událostí,
- Místo pro shromáždění evakuovaných osob,
- Prostor pro ustájení evakuovaných nebo zachráněných zvířat a poskytnutí veterinární péče,
- Prostor vyhrazený pro umístění a identifikaci obětí.

---

¹² ŠENOVSÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, 157 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.

Pro složky IZS i pro občany je důležité, aby byl velitel zásahu označen. Velitel zásahu může být označen páskou na levé paži s nápisem „Velitel zásahu“ nebo vestou se stejným nápisem.

Velitelské stanoviště musí být umístěno na stabilním a zabezpečeném a chráněném místě. V případě, že velitel zásahu nemůže z nějakého důvodu plnit svá oprávnění a povinnosti, stává se místo něj velitelem zásahu nástupce, který byl určený velitel zásahu v místě již předem nebo jiný vedoucí složky, která v místě zásahu provádí převažující činnost.

Obr. 11. Velitel zásahu [7]

Štáb velitele zásahu

Štáb velitele zásahu má právo zřídit velitel zásahu jako svůj výkonný orgán, který koordinuje složky IZS na místě zásahu.

„Štáb velitele zásahu se obvykle skládá z:

- *Náčelník štábu,*
- *Člen štábu pro spojení,*
- *Člen štábu pro týl,*
- *Člen štábu pro analýzu situace na místě zásahu,*
- *Člen štábu pro nasazení sil a prostředků,*
- *Zástupci složek IZS, v případě zásahu v rámci integrovaného záchranného systému,*

- *Pomocníci členů štábu.* „¹³[5]

Náčelník štábu – hlavním úkolem náčelníka štábu je odpovídat na činnost štábu. Velitel zásahu navrhuje členy štábu, zastupuje velitele zásahu v době jeho nepřítomnosti a zajišťuje styk s veřejností v době nepřítomnosti velitele zásahu.

Člen štábu pro spojení – zajišťuje koordinaci spojení na místě zásahu mezi jednotlivými jednotkami a složkami IZS a spojení jednotek s příslušným operačním střediskem.

Člen štábu pro tyl – zajišťuje materiální zabezpečení jednotek, zahrnuje podmínky péče o hasiče a osoby vyzvané k poskytnutí osobní pomoci, evidenci výdajů a nákladů na zásah a poskytování neodkladné péče osobám, které jsou postiženy mimořádnou událostí.

Člen štábu pro analýzu situace na místě zásahu – jejich úkolem je provést analýzu situace na místě zásahu za účelem přípravy rozhodnutí velitele zásahu.

Člen štábu pro nasazení sil a prostředků – organizuje součinnost jednotek a složek IZS na místě zásahu a provádí jejich evidenci.

Pomocník člena štábu – může se jednat o hasiče, fyzické osoby nebo zástupce právnických osob. Tito pomocníci poskytují během zásahu osobní nebo věcnou pomoc nebo s nimi jednotky případně složky IZS spolupracují na místě zásahu. [3]

Velitel zásahu určí náčelníka štábu, členy štábu k provádění výkonů funkcí ve štábu. Dalšími určenými členy štábu jsou člen štábu pro tyl a člen štábu pro spojení. Náčelníkovi a každému členu štábu mohou být přiděleni pomocníci, ty určuje opět velitel zásahu. Pomocníky mohou být hasiči, fyzické osoby nebo zástupci právnických osob, osoby, které na místě zásahu poskytují osobní nebo věcnou pomoc a spolupracují se složkami IZS.

---

¹³ ŠENOVSKEÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, 157 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.

Velitel zásahu dále určí stanoviště štábu, obvykle bývá v místě velitelského stanoviště. Důležité je, aby bylo stanoviště štábu zabezpečeno tak, aby nedocházelo k neoprávněnému vstupu nepovolaných osob a aby bylo zabezpečeno před nepříznivými klimatickými podmínkami.

Po dobu zásahu musí být na stanovišti štábu přítomen některý ze členů štábu a o veškeré činnosti štábu musí být vedena evidence. Náčelník štábu a členové štábu jsou podle zvláštního právního předpisu označeni, toto označení zajišťuje HZS ČR a to v případě, když se zúčastňuje záchranných a likvidačních prací. [5]

Postavení a úkoly vedoucích složek IZS při společném zásahu

Důležité je, aby velitel zásahu zajistil mezi vedoucími jednotlivých složek součinnost. Součinnost mezi jednotlivými složkami je zajišťována prostřednictvím soustavné činnosti velitele zásahu, dále prostřednictvím velitele sektoru nebo úseku a prostřednictvím štábu velitele zásahu nebo spojení.

Vedoucí jednotlivých složek IZS musí veliteli zásahu ohlásit svou přítomnost, množství sil a prostředků a to v ihned poté, kdy dorazila složka na místo zásahu. Vedoucí složek se podřizuje příkazům velitele zásahu, v případě nepřítomnosti velitele zásahu se podřizují veliteli úseku nebo sektoru, podává informace o plnění svých úkolů a o situaci v místě zásahu. Vedoucí složky v době své nepřítomnosti předává řízení složky IZS svému nástupci. Oznamuje vznik, kdy hrozí ohrožení zdraví a života sil složek, provádí neodkladná opatření k ochraně jejich zdraví a životů. Posledním úkolem vedoucích jednotlivých složek je předat potřebné informace důležité pro zpracování zprávy veliteli zásahu.

Vedoucí jednotlivých složek jsou označeni rukávovou páskou nebo vestou, jejichž označení ukazuje příslušnost k dané složce.

2.1.1.2 Operační úroveň koordinace

Jedná se o úroveň operačních středisek základních složek integrovaného záchranného systému. Operační střediska hasičského záchranného sboru České republiky jsou zároveň operačními a také informačními středisky integrovaného záchranného systému. Operační střediska jsou zřízena v okresech, krajích a na Ministerstvu vnitra. Úkolem operačního střediska je zajištění obsluhy linek tísňového volání a slouží pro přivolání pomoci. Mezi

tísňové linky patří 150, 155, 158, 112. Operační a informační středisko povolává na žádost velitele zásahu také ostatní složky IZS a to podle poplachového plánu IZS. Hejtman kraje a starosta obce s rozšířenou působností je při provádění záchranných a likvidačních prací povinen předávat zprávy Ministerstvu vnitra o mimořádné události.

Spojení mezi místem zásahu a OPIS IZS kraje

OPIS IZS a místo zásahu si mezi sebou poskytují důležité zprávy o nastalé situaci v místě zásahu, času, kdy bylo zahájeno a ukončeno provádění záchranných a likvidačních prací, vyhlášeném stupni poplachu, informace o osobě vykonávající funkci velitele zásahu, stavu záchranných a likvidačních prací, poskytování informací o zraněných nebo usmrcených osobách, o odjezdu složek IZS z místa zásahu a o poskytnutí významných informací veřejnosti. [5]

2.1.1.3 Strategická úroveň koordinace

Úroveň, která představuje přímé zapojení starosty obecního úřadu s rozšířenou působností, hejtmana kraje nebo Ministerstva vnitra do koordinace záchranných a likvidačních prací. K tomu dochází v situaci, když o jejich zapojení požádá velitel zásahu.

Účel strategické úrovně:

- Zapojení sil a prostředků v působnosti Ministerstva vnitra, ostatních ministerstev a jiných správních úřadů, hejtmanů krajů a starostů obcí ve prospěch a v souladu se záchrannými a likvidačními pracemi a ochrany obyvatelstva podle územně příslušného poplachového plánu IZS v souladu s vnějšími havarijními plány a s havarijním plánem kraje nebo s využitím zahraniční pomoci.
  - Stanovení priorit záchranných a likvidačních prací při rozsáhlých mimořádných událostech, zejména mezi různými místy zásahu.
  - Zabezpečení materiálních a finančních podmínek pro činnost složek IZS při provádění záchranných a likvidačních prací.
  - Zajištění návaznosti záchranných a likvidačních prací s opatřeními pro krizové stavy.
- [2]

Ústřední koordinace záchranných a likvidačních prací

Ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací provádí Ministerstvo vnitra (dále MV) prostřednictvím Generálního ředitelství HZS ČR a to povoláním a nasazováním sil a prostředků a koordinováním pomoci, která je poskytnuta zasaženému území z jiného kraje nebo ji poskytují jiná ministerstva a jiné ústřední správní úřady.

Generální ředitelství HZS ČR provádí analýzu a hodnotí situaci v postižených územích, k tomu využívá podklady poskytované správními úřady a zpracovává návrhy na opatření, sleduje činnost a nasazení sil a prostředků a provádí jejich evidenci, v místě zásahu organizuje ochranu obyvatelstva, provádí dokumentaci činnosti a postupu při provádění záchranných a likvidačních prací, zpracovává informace, které poskytuje sdělovacím prostředkům, zajišťuje spojení mezi ministerstvem a postiženým územím a koordinuje spojení s příslušnými krizovými štáby krajů a obcí prostřednictvím OPIS IZS.

Koordinace záchranných a likvidačních prací hejtmánem a starostou obce s rozšířenou působností

Krizový štáb kraje se řídí pokyny hejtmána kraje. Umístění pracovní skupiny krizového štábu kraje bývá nejčastěji z HZS kraje. Prostřednictvím OPIS IZS udržuje spojení mezi krizovými štáby sousedních krajů, spojení s krizovými štáby obcí s rozšířenou působností v kraji a s MV – generálním ředitelstvím HZS ČR a místem provádění zásahu.

Krizový štáb obce s rozšířenou působností se řídí pokyny starosty obce s rozšířenou působností. Prostřednictvím OPIS IZS udržuje spojení mezi místem zásahu, příslušným krizovým štábem kraje, krizovými štáby obcí s rozšířenou působností, které jsou sousedící a s generálním ředitelstvím.

Krizový štáb kraje nebo obce s rozšířenou působností bývá svoláván při krizových stavech nebo při vyhlášení třetího popřípadě zvláštního stupně poplachu, svoláván bývá svým zřizovatelem. [5]

2.1.2 Stupeň poplachu

Stupně poplachu máme tři a čtvrtý je stupeň zvláštní. Jednotlivé stupně poplachu předurčují potřebu sil a také prostředků pro záchranné a likvidační práce na místě zásahu nebo na území, kde probíhá zásahů více. Stupeň poplachu vyhláší operační a informační středisko IZS (OPIS), a to při prvotním povolání složek IZS na místo zásahu nebo stupeň poplachu vyhláší a upřesňuje velitel zásahu.

Vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu umožňuje starostovi obce s rozšířenou působností nebo také hejtmánovi kraje anebo Ministerstvu vnitra převzít koordinaci záchranných a likvidačních prací za podmínek stanovených zákonem o IZS. [3]

2.1.2.1 První stupeň poplachu

Tento stupeň se vyhláší v případě, že mimořádná událost ohrožuje jednotlivé osoby nebo jednotlivý objekt, popřípadě jeho část, kde jsou složité podmínky pro zásah osobních dopravních prostředků nebo nákladních prostředků a plocha území zasaženého MU je do 500 m². Vyhlášení tohoto stupně je tehdy, jestliže jsou záchranné a likvidační práce prováděny základními složkami, které se v průběhu společného zásahu nemusí nepřetržitě koordinovat.

2.1.2.2 Druhý stupeň poplachu

Tento stupeň se vyhláší v případě, že mimořádná událost ohrožuje nejvýše 100 osob, více jak jeden objekt, kde jsou složité podmínky pro zásah a kde je plocha území do 10 000m². Záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky IZS kraje a při společném zásahu je nutné složky nepřetržitě koordinovat velitelem zásahu.

2.1.2.3 Třetí stupeň poplachu

Tento stupeň se vyhláší v případě, že mimořádná událost ohrožuje více jak 100 osob nejvýše však 1000, jedná se o část obce nebo areálu podniku, několik chovů hospodářských zvířat, plocha území u tohoto stupně je do 1 km², dále může být vyhlášen, jestliže se jedná o hromadnou silniční nebo leteckou havárii v dopravě. Záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky kraje a mohou být využity další síly z jiných krajů. Při společném

zásahu u tohoto stupně provádí v místě zásahu koordinaci velitel zásahu a to za pomoci štábu velitele zásahu.

2.1.2.4 Zvláštní stupeň poplachu

Tento stupeň se vyhláší v případě, že mimořádná událost ohrožuje více jak 1000 osob dále celé obce nebo území větší jak 1 km². Záchrané a likvidační práce provádí základní a ostatní složky IZS, kdy v některých případech je nutno mimo prostředky z jiných krajů využít i Armádu ČR. Při společném zásahu u tohoto stupně provádí v místě zásahu koordinaci velitel zásahu a to za pomoci štábu velitele zásahu. V tomto případě je koordinace prováděna na strategické úrovni hejtmánem kraje. [5]

2.2 Operační a informační střediska IZS

Operační a informační střediska IZS jsou stálými orgány pro koordinaci složek IZS, jedná se o operační a informační střediska HZS krajů a operační a informační středisko MV – generálního ředitelství HZS krajů.

Operační a informační střediska přijímají a následně vyhodnocují informace o mimořádných událostech, provádějí obsluhu tísňové linky 150 a 112. Zprostředkovávají plnění úkolů, které jsou dána velitelem zásahu, plní úkoly uložené orgány oprávněnými koordinovat záchrané a likvidační práce při mimořádné události.

Dále jsou operační a informační střediska oprávněna povolávat prostředky HZS a jednotky PO a další složky IZS, dokumentují záchrané a likvidační práce, spolupracuje při zpracování dokumentace integrovaného záchraného systému a může se zapojovat do mezinárodních záchraných operací a v případě nebezpečí z prodlení mohou varovat obyvatelstvo na ohroženém území.

Mezi základní úkol OPIS IZS patří zajištění nepřetržité podpory činnosti krizovým štábům a poskytnutí informací z míst, které jsou postiženy mimořádnou událostí do krizového štábu a poskytnutí informací mezi krizovými štáby. Tato nepřetržitá podpora musí být spolehlivá i v případě, že nefungují veřejné komunikační prostředky.

OPIS IZS má několik dalších úkolů, do kterých patří:

- Provádění dokumentace záchraných a likvidačních prací,

- Spolupráce při zpracování dokumentace IZS,
- Udržování spojení mezi operačními středisky základních složek IZS a také s ostatními složkami IZS, dále spojení s místy zásahu a s krizovými štáby,
- Vyhláší stupeň poplachu při povolání sil a prostředků na místo události,
- Spolupracuje při mezinárodních záchranných operacích. [5]

2.2.1 Spolupráce mezi operačními středisky základních složek IZS

V případě přijetí tísňového volání dojde k tomu, že operační středisko základní složky toto volání vyhodnotí a buď řešení mimořádné události náleží do jeho věcné působnosti a tím si složka může vyžádat spolupráci dalších základních složek prostřednictvím jejího operačního střediska, nebo řešení mimořádné události do jeho věcné působnosti nenáleží a tím je přijatá informace předána operačnímu středisku základní složky IZS, které je k řešení této mimořádné události příslušné.

2.2.2 Tísňové volání

Občané ČR oznamují mimořádné události na tísňová čísla 150 – HZS ČR, 155 – ZZS ČR, 158 – PČR, 112 – HZS ČR, jednotné evropské číslo tísňového volání, 156 – Obecní / městská policie.

Telefonní centra tísňového volání, které jsou v krajských OPIS IZS zajišťují příjem tísňového volání na lince 150 a 112 a poskytují datový přenos informace o mimořádné události operačním střediskům IZS se zpětným příjmem hlášení, dále přijímají datové informace od operačních základních složek IZS s tím, že je nutnost zásahu více složek IZS a v poslední řadě propojení tísňových volání na pracoviště operačních středisek základních složek IZS.

2.3 Komunikace složek integrovaného záchranného systému

Komunikace složek integrovaného záchranného systému při koordinaci a při provádění záchranných a likvidačních prací je závislá na dokonalé krizové komunikaci. Komunikace složek IZS je důležitá jak ve fázi příprav na mimořádnou událost, tak ve fázi provádění záchranných a likvidačních prací. Způsob krizové komunikace mezi jednotlivými složkami

IZS a způsob využívání telekomunikačních sítí je stanoven zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Krizovou komunikací se rozumí přenos informací mezi stálými orgány, územními samosprávnými orgány a mezi složkami integrovaného záchranného systému. Systém krizové komunikace musí umožnit přenos informace a to rychlý i spolehlivý mezi orgány krizového řízení, orgány integrovaného záchranného systému a jeho složkami i v takových případech, kdy budou standardní komunikace nefunkční.

Pro komunikaci jsou využívány hromadné radiokomunikační sítě, které provozuje Ministerstvo vnitra pod názvem PEGAS, dále veřejné pevné telekomunikační sítě, veřejné mobilní telekomunikační sítě (využívají se tzv. krizové telefony), záložní rádiové sítě, spojky nebo vytvořené rádiové sítě pro tranzitní přenos zpráv a mobilní telekomunikační sítě a zařízení.

Každá složka IZS si organizaci spojení pro zajištění činností provádí samostatně. Ministerstvo vnitra má povinnost umožnit orgánům a složkám IZS krizovou komunikaci v rámci účelové telekomunikační sítě Ministerstva vnitra. [5]

2.3.1 Radiokomunikační síť PEGAS

Radiokomunikační síť Pegas je celostátní síť, která umožňuje hlasovou a datovou komunikaci a je určena pro složky IZS. Veškerá komunikace v systému je zabezpečena šifrováním. Komunikační prostředí má každá složka integrovaného záchranného systému vlastní to je závislé na zájmovém teritoriu (okres, region a další), pro vzájemnou komunikaci mezi složkami v případě spolupráce složek je komunikační prostředí společné. Provoz v komunikačním prostředí je pro jednotlivé složky IZS autonomní a každá složka si provoz řídí sama.

Radiokomunikační síť se používá k běžnému provozu složek tam, kde byl ukončen přechod z radiokomunikačních technologií do hromadné sítě. [6]

2.3.2 Hromadné informační prostředky

Všichni, kteří provozují hromadné informační prostředky i televizní a rozhlasové vysílání mají povinnost uveřejnit tísňové informace, které jsou potřebné pro záchranné a likvidační

práce. Tyto tísňové informace jsou povinny uveřejnit na základě žádosti operačního a informačního střediska IZS a to neprodleně po žádosti a bez úprav obsahu a smyslu.

2.3.3 Veřejná mobilní telekomunikační síť

Spojení ve veřejné mobilní telekomunikační síti je zajištěno v rámci regulačních opatření, kde jsou spojení uplatněny přednostním spojením. Telefony ve veřejné mobilní telekomunikační síti jsou krizové telefony. Krizové telefony mají k dispozici vedoucí ústředních orgánů státní správy, členové bezpečnostních rad a krizových štábů, vedoucí základních složek IZS, vybraní pracovníci základních složek IZS, hejtmani krajů a starostové obcí.

Krizové telefony mají několik služeb:

- První funkcí je předem zvolená priorita, to je přednost volání v rámci provozované sítě,
- Provoz mobilního krizového telefonu, při přetížení sítě tedy když jsou ostatní účastníci sítě omezení,
- Přenos datových informací,
- Možnost informačního systému, který je založený na informačním web serveru. [5]

3 VYUŽITÍ SOCIOEKONOMICKÝCH INFORMACÍ V OBLASTI IZS

Pro jednotky IZS je podstatné, aby znaly prostor, který je v jejich „kompetenci“ a o tomto prostoru shromažďovaly informace, kvůli tomu, aby při provádění zásahu využili získaných informací a tím minimalizovali časové prodlevy nebo ekonomické náklady, které vznikly mimořádnou nebo krizovou situací a také aby minimalizovali dopad mimořádné nebo krizové události na obyvatelstvo, majetek a životní prostředí.

Mezi jedny z nejdůležitějších sociokenomických informací pro IZS jsou informace o obyvatelstvu, dopravě, průmyslu, ekonomických objektech a o sídlech. Tyto nashromážděné informace pomáhají složkám IZS v krizovém plánování nebo při mimořádných událostech.

3.1 Obyvatelstvo

Při mimořádné události vzniká vždy ohrožení zdraví, života nebo majetku osob. Složitost a náročnost provádění záchranných a likvidačních prací bude ovlivněna zejména počtem obyvatel, kteří se vyskytují v místě mimořádné události, dále rozložením obyvatelstva a sociální strukturou obyvatelstva. Počet obyvatel na určitém území z hlediska zasažení mimořádnou událostí hraje při záchranných a likvidačních pracích významnou roli, proto je důležité shromažďovat veškeré informace o stávajícím obyvatelstvu tzn. i informace o zaměstnání nebo školní docházky zejména z toho důvodu, aby složky IZS mohly odhadnout počet sil a jednotek a samozřejmě i prostředků pro provádění záchranné práce. V případě, že mimořádná událost vážně poškodila obydlí nebo území, bude z hlediska sociální struktury obyvatelstva posuzována svépomoc jednotlivých obyvatel. Rozložení obyvatelstva respektive rozmístění obyvatelstva, kteří jsou zasaženi mimořádnou událostí se budou muset evakuovat. Evakuaci zabezpečují složky IZS a z důvodu rozložení obyvatelstva, budou následně rozloženy i jednotlivé síly a prostředky.

3.2 Doprava

Doprava neboli komunikace v mimořádné události hraje významnou roli. Je to zejména kvůli tomu, že po komunikaci se provádí přesun sil a prostředků potřebných pro provádění záchranných a likvidačních prací, ale také evakuace osob a přesun materiálu a potravin

k evakuovaným. Je velmi důležité, aby měly složky IZS zmapovány veškerou možnou komunikací a to silniční, železniční, vodní i potrubní poněvadž z hlediska mimořádné události může dojít k „ucpání“ silnice. Nejvytíženější komutací bývá komunikace silniční, neboť právě ji využívají jednotlivé složky IZS.

3.3 Ekonomické objekty

Každý kraj na území ČR má ekonomický objekt, který je důležitý pro rozvoj kraje i pro rozvoj sociálních podmínek obyvatelstva. Do ekonomických objektů spadají objekty energetiky, průmyslu, zemědělství a další. U těchto objektů může dojít k haváriím z hlediska provozu nebo i z hlediska účelu osoby nebo organizace. Do ekonomických objektů, které jsou chráněny před mimořádnými událostmi, patří také národní parky a památkové objekty. Národní parky a památkové objekty jsou kladem pro ekonomiku zejména z hlediska cestovního ruchu.

3.4 Sídla

Důležité informace, které se týkají sídel pro IZS jsou struktura osídlení, význam osídlení, charakter zástavby a významné objekty. Struktura osídlení poskytuje možnost vyjádření odhadu vzniku ekonomických škod, které vznikly v důsledku mimořádné události. Významnými objekty mohou být kulturní, zdravotnická, vzdělávací i jiná správní zařízení nebo objekty, které provádějí svou činnost s nebezpečnými nebo chemickými látkami. Vlastníci těchto významných objektů jsou povinni poskytnout veliteli zásahu veškeré informace o možném nebezpečí, ovšem složky IZS musí znát tyto objekty předem.

Jak již bylo zmíněno na začátku kapitoly je podstatné, aby složky IZS měly a znaly informace o obyvatelstvu, o možných komunikacích, o ekonomických objektech a o osídlení. Kdy jsou tyto informace podstatné převážně při vzniku mimořádných nebo krizových událostí respektive při provádění záchranných a likvidačních prací složkami IZS.

4 ZPŮSOBY VYŘOZUMNĚNÍ OBYVATEL PŘI MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH

4.1 Mimořádná událost

Mimořádnou událostí (dále MU) se podle zákona o IZS považuje škodlivé působení jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy. Jedná se také o havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

MU se zpravidla řeší standardními způsoby a to bez vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu. Tyto tři stavy jsou stavy krizové. [2]

Když nedostačují standardní způsoby, tak MU přerůstá v krizovou situaci. Krizová situace nastává tehdy, kdy je k řešení vzniklého ohrožení nezbytné vyhlásit jeden ze čtyř krizových stavů stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav. [4]

4.1.1 Rozdělení mimořádných událostí

Zákon č. 240/2000 Sb. Krizový zákon rozděluje mimořádné události do tří kategorií.

4.1.1.1 *Mimořádné události vyvolané činností člověka*

Události vyvolané činností člověka se dají ještě dále dělit, a to na:

- Mimořádné události, které jsou vyvolané úmyslným škodlivým působením člověka,
- Mimořádné události, které jsou vyvolané škodlivým působením člověka z nedbalosti.

Mezi MU, které jsou vyvolány úmyslnou činností člověka v současné době patří teroristické činnosti, zháňství nebo úmyslné vyvolání přírodních katastrof.

4.1.1.2 *Mimořádné události vyvolané přírodními vlivy*

Do mimořádných událostí vyvolaných přírodními vlivy nejčastěji řadíme požáry, povodně a záplavy, sesuvy půdy, atmosférické poruchy (větrné bouře, vichřice, přivalové deště), zemětřesení, sopečná činnost, pády meteoritů či jiných nebeských těles.

4.1.1.3 Havárie

Mezi nejčastější havárie v praxi patří havárie provozní. Tyto havárie se nejčastěji vyskytují v průmyslových výrobcích, kde jsou při technologickém procesu používány nebezpečné látky, které mají škodlivý vliv na zdraví člověka nebo zvířat a ohrožují životní prostředí. Škodlivé látky mohou ohrozit osoby v místě úniku, ale i obyvatelstvo v blízkém okolí. Mezi nejčastější úniky škodlivých látek patří výbušnost, hořlavost a toxicita. [2]

4.1.2 Druhy mimořádných událostí

Mimořádné události můžeme také dělit na živelné pohromy, havárie a ostatní mimořádné události, kdy se každá z uvedených událostí dělí na několik dalších příkladů.

4.1.2.1 Živelná pohroma

Jedná se o MU, při níž dochází k nežádoucímu úniku energie v důsledku nepříznivého působení přírodních sil. Toto negativní působení může mít nekladný vliv na život, zdraví nebo majetek. Živelní pohromy mohou vznikat pod zemským povrchem, na zemském povrchu a nad zemským povrchem. Živelní pohroma může postihnout pevninu, vodstvo i atmosféru.

Povodně a zátopy

Povodeň je výrazné zvýšení vodní hladiny, které je přechodné. Při tomto zvýšení hladiny voda zaplavuje území, které je mimo koryto vodního toku. Dochází tak k zaplavení blízkého okolí vodního toku, ohrožení životů a majetků, devastování životního prostředí a způsobování materiálních škod.

Povodně mohou vzniknout přírodními jevy a to táním sněhu, dešťovými srážkami nebo jinými vlivy jako může být porucha vodního díla. V České republice máme tři stupně povodňové aktivity, těmito stupni se rozumí míra povodňové aktivity.

Povodně dělíme do tří stupňů:

- I. Stupeň – stav bdělosti : tento stupeň nastává při nebezpečí přirozené povodně následně zaniká poté, kdy pominou příčiny nebezpečí.

II. Stupeň – stav pohotovosti : tento stupeň se vyhláší v případě, že nebezpečí přirozené povodně přerůstá v povodeň, tento stupeň vyhláší příslušný povodňový orgán.

III. Stupeň – stav ohrožení : tento stupeň je vyhlášen v případě ohrožení životů a majetku a vyhláší ho příslušný povodňový orgán.

Povodně se základně dělí na říční a mořské. Dále pak na přívalové, jednoduché, složité a sezónní.

- Přívalové – vznikají po krátkých dešťových přivalech. Jsou především pro pouštní a polopouštní oblasti, mohou ale vznikat všude tam, kde půda nestíhá vsakovat vodu.
- Jednoduché – způsobeny krátkými vydatnými dešti, několik set milimetrů srážek za pár dní.
- Složité – vznikají, když jsou srážky rozloženy na delší dobu a když se mění intenzita srážek. Mohou trvat několik dní až týdnů.
- Sezónní – vznikají táním sněhu, ucpáním řeky ledovými krami a monzunovými dešti.

Obr. 12. Letecká záchranná služba při povodních [21]

Zemětřesení

Zemětřesení je jev fyzikálního původu, kdy se jedná o náhlý pohyb zemské kůry. Místo vzniku, kde dochází k zemětřesení, je ohnisko nebo jej můžeme také nazývat hypocentrum. Zemětřesení má několik sil, můžeme se setkat se zemětřesením slabým, kdy jeho účinky vůbec necítíme, nebo se projeví na nestabilních objektech v domácnostech. Slabá zemětřesení se projevují například opadáváním omítky, rozhoupáním volně zavěšených předmětů a další. U větších zemětřesení se objevují praskliny nebo pukliny v půdě, dochází k pohybu balvanů nebo sesuvů půdy. Škody, které vznikají při zemětřesení, jsou různé, závisí na energii, která je uvolněná při zemětřesení a na hloubce ohniska. Při zemětřesení může dojít k porušení vodovodního a plynového potrubí, může dojít ke vzniku požárů a k výbuchům plynu a také k sesuvům půdy.

Sesuvy půdy

K sesuvům půdy dochází zejména při porušení stability svahu. Stabilita svahu může být narušena v důsledku lidské činnosti nebo v důsledku přírodních procesů.

Sesuvy půdy jsou klasifikovány do tří tříd:

- pomalé sesuvy půdy (rychlost sesuvu je několik centimetrů za rok),
- středně rychlé sesuvy půdy (rychlost sesuvu je v metrech za hodinu nebo den),
- rychlé sesuvy půdy (rychlost sesuvu je desítkách kilometrů za hodinu). Poslední třída tedy rychlé sesuvy půdy, tady se dá hovořit o katastrofě, poněvadž není dostatek času na únik či evakuaci.

Sněhové laviny

Sněhové laviny jsou živelní pohromy, mohou ovšem vzniknout i v činnosti člověka. Lavina vzniká jako ostatní sesuvy a to když překročí určitou mez. Laviny mohou mít několik rychlostí, to závisí na stavu sněhu. U mokrého sněhu se rychlost pohybuje okolo 25-36 km/h, u uleženého sněhu je rychlost v rozmezí 50-70 km/h a u sněhu prachového je rychlost okolo 120-360 km/h.

Prevenční proti sesuvům sněhových lavin provádí Horská služba, která se zabývá vytyčováním lavinových svahů a zakreslováním rizikových míst do zimních turistických map, horským chatám poskytuje denní hlášení o zákazu vstupu do určitých míst.

Obr. 13. Prachová lavina [29]

Atmosférické poruchy

Mezi atmosférické poruchy patří zejména orkány, tornáda, ale také vlivy počasí, díky kterým může nastat sucho, extrémní chlad a vedro a mohou vzniknout přílišné deště.

Orkán je nejvyšší stupeň síly větru, jeho rychlost bývá 118km/h a více.

Tornádo je vítr, který silně rotuje. Až pětiletý předmět je schopné tornádo vznést do vzduchu. Tornáda mívají obvykle podobu nálevky nebo chobotu. Rychlost větru u tornád bývá okolo 50m/s až 100 m/s. Velikost tornáda v průměru se pohybuje ve stovkách metrů. V případě prudkých bouřek a silného nárazu větru vznikají značné škody, kdy dochází například k ničení domů, padání mostů, vzniku polomů v lese a dalších nepříznivých škod.

V případě ochrany před atmosférickými poruchami je důležité opustit venkovní místa, zavřít okna a dveře a schovat se do sklepních prostor.

Požár

Požár je nežádoucí a nekontrolovatelné hoření. Mezi hlavní příčiny vzniku požáru patří zejména neopatrnost kuřáků, neopatrnost při zakládání ohně a vypalování porostů, závady na komínkách, nesprávná obsluha topících zařízení, působení přírodních vlivů a další. Vznik požáru bývá často druhotným účinkem jiných mimořádných nehod, havárií nebo technických poruch. V případě vzniku požáru je nutné provést záchranu ohrožených osob, uhasit požár to v případě, že je to možné nebo provést zamezení k jeho dalšímu rozšiřování, ohlásit informace o požáru na tísňovou linku 150, na výzvu velitele zásahu nebo výzvu velitele jednotky poskytnout osobní pomoc. [4]

Obr. 14. Práce členů hasičského záchranného sboru při hašení požáru [7]

4.1.2.2 Havárie

Havárie je mimořádná událost, která vzniká v souvislosti s provozem technických zařízení a s provozem budov dále se zpracováním, výrobou, nakládáním nebo převozem nebezpečných látek a také nakládáním s nebezpečnými odpady. Havárie, které vznikají nejčastěji, jsou havárie provozní, ty se vyskytují nejčastěji v průmyslových výrobních a mohou ohrozit život, zdraví, majetek nebo životní prostředí. [19]

Chemické havárie

Chemické havárie, jedná se o chemické látky, které bývají nejčastěji používány v chemickém průmyslu, farmaceutickém průmyslu, při výrobě umělých hmot a hnojiv a v dalších zařízeních. Chemické látky mají toxické, výbušné a hořlavé vlastnosti mohou tedy ohrozit

zdraví a životy lidí a narušit životní prostředí. K úniku chemických látek, tedy ke vzniku chemické havárie může dojít více způsoby, může to být:

- následkem působení člověka, způsobené při výrobě, skladování nebo při přepravě nebezpečných látek,
- následkem přírodních účinků- únik látek mohou způsobit například povodně nebo vítr,
- teroristické útoky,
- následky válečných operací.

Závažné chemické havárie vznikají při přepravě nebezpečných látek, kdy dojde k dopravní nehodě. V případě havárie s únikem chemických látek je důležité co nejdříve opustit prostor, ukryt se v uzavřené místnosti, utěsnit okna a dveře, sledovat zprávy, připravit si evakuační zavazadlo a budovu opustit na pokyn. [11]

Radiační havárie

Při radiační havárii dochází k uvolnění radioaktivních látek nebo ionizujícího záření. Z tohoto důvodu jsou velmi důležitá a naléhavá opatření na ochranu obyvatelstva a životního prostředí. V případě havárie s únikem radioaktivních látek je důležité se co nejdříve ukryt v uzavřené místnosti, utěsnit okna a dveře, vypnout ventilaci, připravit evakuační zavazadlo, sledovat zprávy a budovu opustit až na pokyn. [2]

Ropná havárie

Ropná havárie je událost, kdy došlo k úniku ropných látek v takovém množství, že je ohroženo životní prostředí především podzemní a povrchové vody. Mezi ropné látky patří benzin, benzen, nafta, petrolej, lehké a těžké oleje, mazut a další. K ropným haváriím dochází především při výrobě, skladování anebo při manipulaci s ropnými látkami. Co se týká úniků ropných látek tak to je nejčastější při dopravních nehodách motorových vozidel. Odstraňování ropné havárie z povrchu vody se provádí tak, že nejdříve musí dojít k zadržení a zklidnění a následně se sbírají hladinovými sběrači nebo pomocí sorbentů. Ze

silnic nebo ze zpevněných ploch se ropné látky odstraňují intenzivním posypem sorbenty a následně do vsáknutí ropné látky tedy po nasycení se provádí sběr. [12]

4.1.2.3 Ostatní mimořádné události

Do podkapitoly ostatní mimořádné události je zařazen teroristický čin, sabotáž, žhářství, dopravní nehoda a epidemie nakažlivých nemocí lidí a zvířat.

Teroristický čin

V případě teroristického činu se jedná o násilné a nepředvídatelné útoky, které bývají obvykle zaměřeny na civilní občany. Jejich hlavním cílem je vytvoření strachu a tím dosažení politických cílů. Mezi nejčastější teroristické činy patří bombové výhrůžky a útoky, únosy osob a dopravních prostředků, používání chemických, biologických a atomových zbraní. Terorismus se rozděluje do několika typů na vnitřní, státní, mezinárodní, globální, etnický a revoluční. [14]

Sabotáž

Sabotáží¹⁴ se vyznačuje lidská činnost, která bývá páchána za cílem vzniknutí škody, jedná se o záškodnictví. Jedná se o činnost, kdy bývají důsledně a utajeně poškozovány důležité předměty, kdy dojde k narušení funkčnosti důležitého technického systému. [18]

Žhářství

Žhářství je čin, při kterém pachatel, který bývá nazýván žhář, úmyslně založí požár. Žhářství bývá z pravidla pácháno za účelem zakrytí trestného činu nebo může sloužit

---

¹⁴ § 97 zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost republiky zneužije svého zaměstnání, povolání, postavení nebo své funkce nebo se dopustí jiného jednání k tomu, aby:

- a) Mařil nebo ztěžoval plnění důležitého úkolu státního orgánu, ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru, hospodářské organizace nebo jiné instituce, nebo
- b) Způsobil v činnosti takového orgánu anebo také organizace nebo instituce poruchu nebo jinou závažnou škodu bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.

jako pojistný podvod. Úmyslně založený požár bývá často způsoben kvůli závisti, nenávisti, konkurenčnímu boji a dalším případům. Závislost na ohni a na žhářství se nazývá pyromanie. Lidé, kteří trpí pyromanií, takto často projevují duševní chorobu. [4]

Dopravní nehoda

Dopravní nehoda se dá definovat jako událost, která vznikla v provozu na pozemních komunikacích. Jedná se o nepředvídatelnou kolizi, havárii nebo srážku jednoho nebo více dopravních prostředků, při níž dochází k hmotné škodě, zranění osob nebo v nejhorším případě k usmrcení osob. Dopravní nehoda, která vznikla na pozemní komunikaci, je silniční dopravní nehoda. K dalším dopravním nehodám může docházet v drážní, vodní nebo i letecké dopravě. [14]

*Obr. 15. Spolupráce členů IZS při
dopravní nehodě [27]*

Epidemie nakažlivých nemocí lidí a zvířat

Epidemie znamená větší výskyt onemocnění v časových a v místních souvislostech. Zvýšený výskyt onemocnění je nejčastěji zapříčiněn celkovým oslabením a také vyčerpáním obyvatel postižené oblasti a to může nastat v důsledku hladu, žízně nebo díky působení jiných nepříznivých faktorů. Zdrojem nebezpečné nákazy, která vede ke vzniku epidemie, může být nemocný člověk, infikované zvíře nebo úmyslné rozšíření choroby v populaci. [22]

4.2 Krizový zákon a krizové řízení

Zákon č. 240/2000 Sb. O krizovém řízení a o změně některých zákonů, tzv. Krizový zákon. *„Díky tomuto zákonu je stanovena působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků a také práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizovou situaci.*

Krizové řízení je souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů, zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešení nebo s ochranou kritické infrastruktury.“¹⁵ [17]

4.3 Krize, Krizové stavy

Pod pojmem krize si můžeme představit situaci, díky které je významným způsobem narušena rovnováha mezi základními charakteristikami systému na jedné straně a postojem okolního prostředí na straně druhé. Může to být také narušení základních struktur společenského systému nebo ohrožení bezproblémového pokračování určité činnosti.

Krizové stavy jsou rozděleny do čtyř kategorií. Vyhláší se podle závažnosti a rozsahu mimořádné události proto, aby došlo k překonání dané mimořádné události. [4,22]

4.3.1 Stav nebezpečí

Jedná se o stav, který vyhláší hejtman kraje pro území kraje nebo jeho část a to v případě když mimořádnou událost, která vznikla nelze řešit běžně dostupnými silami a prostředky a když není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek IZS.

Podle krizového zákona č.240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů, může být stav nebezpečí vyhlášen nejvýše na dobu 30 dnů. Tato doba může být prodloužena a to se souhlasem vlády.

---

¹⁵ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: 2000

4.3.2 Nouzový stav

V případě mimořádné události tento stav vyhláší vláda ČR. Při nouzovém stavu mohou být ve značném rozsahu ohroženy životy, zdraví nebo majetek, popřípadě vnitřní pořádek nebo bezpečnost na území ČR. Nouzový stav může být vyhlášen maximálně na dobu 30 dnů. Tato doba může být prodloužena po odsouhlasení poslaneckou sněmovnou.

4.3.3 Stav ohrožení státu

Tento stav může být vyhlášen Parlamentem ČR a to v případě, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu, územní celistvost nebo demokratické základy státu.

4.3.4 Válečný stav

Válečný stav může být vyhlášen Parlamentem ČR v případě napadení České republiky agresorem nebo v případě, kdy je potřeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Válečný stav je v podstatě situace vzniku ozbrojeného konfliktu mezi nepřátelými stranami nebo státy a to bez ohledu na to, byla-li vypovězena válka.[4]

4.4 Krizový plán kraje

„Krizový plán kraje je soubor dokumentů obsahující popis a analýzu hrozeb a souhrn krizových opatření a postupů, které kraj zpracovává k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v dané působnosti dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení ve znění zákona č. 430/2010 Sb.

Struktura krizového plánu kraje:

Základní část

- *charakteristika organizace krizového řízení,*
- *přehled možných zdrojů rizik a analýzy ohrožení,*
- *přehled právnických osob a podnikajících fyzických osob, které zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu.*

Operativní část

- *přehled krizových opatření a způsob zajištění jejich provedení,*
- *plán nezbytných dodávek zpracovaný podle zvláštního právního předpisu,*
- *způsob plnění regulačních opatření podle zvláštních právních předpisů,*
- *přehled spojení na subjekty podílející se na připravenosti na krizové situace a jejich řešení,*
- *rozpracování typových plánů na postupy pro řešení konkrétních druhů hrozících krizových situací identifikovaných v analýze ohrožení,*
- *přehled plánů zpracovávaných podle zvláštních právních předpisů využitelných při řešení krizových situací (operační plány - povodňový plán, havarijní plány, pandemický plán).*

Pomocná část

- *přehled právních předpisů využitelných při přípravě na krizové situace a jejich řešení,*
- *zásady manipulace s krizovým plánem,*
- *geografické podklady (topografické mapy s vyznačením rizik a možností řešení),*
- *další dokumenty související s připraveností na krizové situace a jejich řešením.*¹⁶

4.5 Krizový štáb

V České republice máme Ústřední krizový štáb, který zřizuje vláda České republiky jako svůj pracovní orgán, který je zřizován k řešení krizové situace. Další krizové štáby, jako pracovní orgány k řešení krizových situací zřizují ministerstva a jiné správní orgány

---

¹⁶ Krizový plán kraje. In: [online]. [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/krizovy-plan-kraje-krizovy-plan-kraje.aspx>

a jejich složení a úkoly určuje ministr nebo vedoucí správního úřadu. A další krizové štáby jako své pracovní orgány k řešení mimořádných událostí zřizují hejtmani a starostové obcí. [4]

4.6 Varování a vyrozumění

Varování obyvatelstva je v České republice zajišťováno jednotným systémem varování a informování a to od roku 1991. Jednotný systém tvoří síť poplachových sirén, tyto sirény zabezpečují bezprostřední varování obyvatelstva, dále systém tvoří soustava center vyrozumění, soustava dálkového vyrozumění, soustava místního vyrozumění. Vyrozumění obyvatel může být také zprostředkováno pomocí televize a rozhlasu nebo místního rozhlasu. Dále může být obyvatelstvo informováno tzv. mluvícími sirénami, vozidly IZS nebo jiným způsobem.

Varování a vyrozumění obyvatelstva se řídí zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Provázanost systému varování a informování s hromadnými informačními prostředky umožňuje jak včasné, tak i plošné informování osob o hrozícím nebo již vzniklém nebezpečí. [15]

4.6.1 Varování

V případě hrozby nebo vzniku mimořádné události je obyvatelstvo varováno především prostřednictvím varovného signálu „Všeobecná výstraha“. Tento varovný signál je vyhlášen kolísavým tónem sirény po dobu 140 vteřin a může zaznít třikrát po sobě a to v cca tříminutových intervalech. Po zaznění tohoto signálu dále následuje mluvené tísňová informace, kterou se obyvatelstvu sdělují údaje o bezprostředním nebezpečí vzniku nebo již nastalé mimořádné události a opatření k ochraně obyvatelstva.

Po varování varovným signálem může být obyvatelstvo následně informováno sdělovacími prostředky a to rozhlasem, televizí, místním rozhlasem, vozidly složek integrovaného záchranného systému a jsou informováni o tom, co mají v daném případě dělat.

Pod slovem varování si můžeme představit souhrn technických a organizačních opatření, kdy tato opatření zabezpečují včasné upozornění obyvatelstva na hrozící nebo již nastalou

mimořádnou událost. Celé varování je takové, že po zaznění varovného signálu je obyvatelstvu poskytnuta prvotní informace.

- Varovný signál – jedná se o signál, kterým je obyvatelstvo upozorněno na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost.
- Prvotní informace – je podstatná informace poskytnutá obyvatelstvu o povaze nebezpečí.

V případě zaznění varovného signálu se mají provést tři základní kroky a to ukrýt se, zavřít okna a dveře, zapnout si rádio nebo televizi. [15,16]

4.6.2 Vyrozumění

Pod pojmem vyrozumění obyvatelstva lze zahrnout souhrn technických a organizačních opatření, které zabezpečují předávání informací o hrozící nebo i nastalé mimořádné události orgánům krizového řízení, právnickým osobám a také podnikajícím fyzickým osobám určeným havarijním nebo krizovým plánem.

Pro vyrozumění obyvatelstva můžeme využít komunikačních prostředků. Mezi komunikační prostředky patří celostátní a regionální televize, celostátní a regionální rozhlas, celostátní a regionální tisk, internet a intranet, telefonní i mobilní spojení, rádiová spojení, osobní přijímací zařízení (pagery), sirény, datové přenosy a elektronické pošty.

Podstatné je, aby vyrozumění obyvatelstva proběhlo bezodkladně po vyhlášení varovného signálu.

Vyrozumění prostřednictvím sdělovacích prostředků

Při vyrozumění obyvatelstva prostřednictvím sdělovacích prostředků jsou nejčastěji jako sdělovací prostředky používány celostátní, regionální a místní hromadně informační prostředky. Tyto sdělovací prostředky jsou v případě žádosti operačního a informačního střediska povinny uveřejnit tísňové informace bez úpravy obsahu a smyslu. K těmto sdělovacím prostředkům patří celostátní a regionální televize, celostátní a regionální rozhlas a tisk, dále internet a intranet a v neposlední řadě pevná a mobilní telefonní síť.

Vyrozumění prostřednictvím státní správy

Ministerstvo vnitra provozuje jednotný systém varování a vyrozumění obyvatelstva, v případě vyrozumění stanovuje způsob, jakým budou fyzické i právnické osoby informovány o charakteru možného ohrožení. Dále může varování obyvatelstva provádět operační a informační středisko, to zejména v případě, že by mohlo dojít k nebezpečí z prodlení. V oblasti vyrozumění má své místo i poskytování informací příbuzným osobám, které jsou mimořádnou událostí výrazně postiženy a dále podávání informací o prováděných záchranných a likvidačních pracích. Tyto informace se podávají veřejnosti i sdělovacím prostředkům. Podstatné pro vyrozumění obyvatelstva je, aby bylo funkční propojení systému varování a systému vyrozumění mezi celostátními, regionálními a místními hromadnými sdělovacími prostředky. To vede k tomu, aby byli o ohrožení mimořádnou událostí informováni ti obyvatelé, které mimořádná událost ohrožuje. [16]

4.6.3 Evakuace

Evakuace je soubor opatření potřebných k přemístění osob, hospodářských zvířat a věcných prostředků z prostoru, který je ohrožen na jiné bezpečné místo. K evakuaci může dát pokyn velitel zásahu, zaměstnavatel, obec nebo kraj. V případě evakuace je vždy nutné respektovat nařízený způsob evakuace a to z důvodu, aby nedocházelo k panice a dopravním problémům. V případě, že došlo k nařízení evakuace, musí tedy dojít k opuštění bytu, vzít si s sebou evakuační zavazadlo a jít do stanoveného evakuačního střediska.

Při opuštění bytu v případě evakuace je důležité uhasit v topidlech otevřený oheň, vypnout elektrické spotřebiče, uzavřít přívod vody i plynu, vzít si s sebou domácí zvířata, upozornit sousedy o evakuaci, vzít evakuační zavazadlo a uzamknout byt. [4]

4.6.3.1 Evakuační zavazadlo

Evakuační zavazadlo, batoh nebo menší cestovní taška – kufřík, se připravuje pro případ opuštění obydlí v důsledku vzniku mimořádné události a následně nařízené evakuace. Evakuačním zavazadlem může být batoh, cestovní taška nebo kufr. Evakuační zavazadlo se označuje jménem a adresou bydliště. Evakuační zavazadlo by mělo obsahovat základní trvanlivé potraviny (na 3 dny), pitnou vodu, předměty denní potřeby, jídelní misku, příbor, osobní doklady, peníze, pojistné smlouvy, cennosti, toaletní a hygienické potřeby, léky,

svítilnu, náhradní prádlo, obuv, spací pytel nebo přikrývku, karimatka nebo nafukovací lehátko, kapesní nůž, zápalky, svíčka, pro děti hračku nebo knihu. [2]

Obr. 16 Obsah evakuačního zavazadla [28]

4.6.4 Ukrytí

K ukrytí se využívají takové prostory, které se stavebními i doplňkovými úpravami přizpůsobují k ochraně obyvatelstva. Úkryty rozdělujeme na stálé a improvizované.

4.6.4.1 Stálé úkryty

Jedná se o vybudované ochranné stavby určené k ochraně obyvatelstva zvláště za válečného stavu. Ochranné stavby mohou být vybudovány v podzemních částech staveb, dále to mohou být úkryty vestavěné nebo úkryty samostatně stojící. Stálé úkryty jsou rozděleny do tří skupin na:

- Stálé tlakově odolné úkryty,
- Stálé tlakově neodolné úkryty,
- Ochranné systémy podzemních dopravních staveb.

Stálé úkryty jsou evidovány, evidenci stálých úkrytů provádí obecní úřady, na jejichž území se stálý úkryt nachází. U stálých úkrytů musí být prováděna odborná údržba, kterou provádí proškolená osoba. Důležité je, aby byl stálý úkryt v dobrém technickém stavu a aby v něm

nemohlo dojít ke vzniku jakéhokoli nebezpečí například požáru. Údržba se provádí i z důvodu prodloužení užitelnosti úkrytů.

4.6.4.2 Improvizované úkryty

K ochraně před účinky světelného i tepelného záření nebo před radiací se budují improvizované úkryty, ke kterým mohou být využity podzemní i nadzemní prostory. Improvizované úkryty se budují i v případě nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu. Jedná se o suterénní prostory obytných domů, výrobních a provozních objektů. Improvizované úkryty si upravují fyzické nebo právnické osoby pro ochranu před účinky MU, k tomuto využívají vlastní materiál a vlastní finanční zdroje. Úkryt, který má osobě poskytovat ochranný prostor, má být zvolen tak, aby jej osoba, které hrozí ohrožení, mohla včas dosáhnout. [4]

5 POVINNOSTI FYZICKÝCH OSOB A PRÁVNICKÝCH OSOB PŘI MIMOŘÁDNÝCH SITUACÍCH

Práva a povinnosti fyzických osob a právnických osob jsou v případě vzniku mimořádné události ustanoveny podle paragrafu 23 a řídí se zákonem č. 239/2000 Sb. O IZS a o změně některých zákonů.

Povinnosti fyzických osob a právnických osob mohou být aktivního charakteru, to znamená, že se týkají především účasti při zásahu a také při plnění jistých povinností vůči svým zaměstnancům. Mohou mít také pasivní charakter, jedná se především o podstatu něco strpět například evakuaci nebo strpět vstup na své pozemky a další majetková omezení. Nebo poskytování dalších údajů. Základní povinnosti jak právnických, tak i podnikajících fyzických osob je poskytování osobní nebo věcné pomoci. K tomuto obvykle podává výzvu velitel zásahu, starosta obce o operační a informační středisko. [5]

Věcná pomoc je v podstatě poskytnutí věcných prostředků. Jedná se o věcné prostředky, které bývají poskytovány nejčastěji při provádění záchranných a likvidačních prací nebo také při provádění cvičení. Věcná pomoc bývá poskytnuta na výzvy velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce. Věcná pomoc může být poskytována dobrovolně tedy bez výzvy, ale musí o ní mít vědomí velitel zásahu, hejtman kraje nebo starosta obce.

Osobní pomoc jedná se o činnost nebo také službu, která je prováděna při záchranných a likvidačních prací a při cvičeních. Tato pomoc se poskytuje na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce. Osobní pomoc je pracovní povinnost fyzických osob a fyzické osoby v tomto případě vykonávají po dobu nezbytně nutnou stanovené práce, které jsou součástí záchranných a likvidačních prací. [2]

Mezi další formy pomoci mohou být zahrnuty:

- Plánovaná pomoc na vyžádání, která je zajišťována složkou IZS,
- Ostatní pomoc, kterou realizuje Armáda ČR,
- Humanitární pomoc, jedná se o opatření, která jsou poskytována za účelem pomoci obyvatelstvu postiženému MU, kdy dochází k využívání lidských a materiálních zdrojů. [5]

5.1 Fyzické osoby

Povinnostmi fyzických osob jsou poskytování osobní a věcné pomoci, strpení různých omezení, které vyplývají z provádění záchranných a likvidačních prací, dále strpení vstupu osob, které provádějí záchranné a likvidační práce, také strpení při umístění zařízení na pozemky ve vlastnictví fyzické osoby, kdy tato zařízení jsou na místo umístěna z důvodu varování a vyrozumění obyvatelstva. Fyzická osoba může poskytnutí věcné i osobní pomoci odmítnout a to na základě, že by mohlo dojít k ohrožení života nebo zdraví vlastní nebo jiných osob. Osobní pomoc nemusí poskytovat osoby do věku 18 let a osoby nad 62 let, dále osoby zdravotně nezpůsobilé k daným činnostem a plně invalidní osoby. Osobám ženského pohlaví je možné nařídít takovou osobní pomoc, která není v rozporu se zvláštním právním předpisem¹⁷. Osoby, které chtějí poskytnout osobní pomoc, ale jsou od toho osvobozeny, mohou poskytnout dobrovolnou pomoc, ovšem tuto pomoc mohou poskytnout s vědomím velitele zásahu nebo starosty obce. K poskytnutí věcné nebo osobní pomoci nemohou být vyzvány osoby, které požívají výsady a imunity podle mezinárodního práva.

Fyzická osoba, která utrpěla škodu na zdraví nebo věcnou škodu, získá peněžní náhradu.
[5,6]

Další úkoly fyzických osob při vzniklé mimořádné události, jsou :

- Provést záchranné a likvidační práce,
- ohlásit neprodleně havárii,
- varovat osoby ohrožené vzniklou havárií,

---

¹⁷ Vyhláška č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání.

- poskytnout veliteli zásahu veškeré informace, které by mohly ohrozit zdraví nebo životy osob, provádějící záchranné a likvidační práce,
- spolupracovat se složkami IZS při odstraňování havárie,
- zabezpečit zneškodnění odpadů, které vznikly důsledkem havárie,
- spolupracovat se složkami při zpracování dokumentace o záchranných a likvidačních pracích.

5.1.1 Pokuta za neplnění ustanovení zákona

V případě, že orgán u fyzické osoby zjistil, že jistá fyzická osoba nesplnila povinnosti, může této osobě udělit pokutu ve výši 20 000 Kč. Toto ustanovení je podle zákona č. 239/2000 Sb. Na druhé straně odpovídá stát fyzické osobě za vzniklou škodu v rámci záchranných a likvidačních prací. V případě, že se zjistí, že stát vzniklou škodu nezpůsobil, bude zproštěn. [5,6]

5.2 Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby

Právnícké osoby jsou taky povinny provádět a poskytovat podporu jako osoby fyzické. Na základě výzvy velitele zásahu nebo starosty obce, jsou povinny poskytnout osobní nebo věcnou pomoc. Při provádění záchranných a likvidačních prací musí strpět vstup na pozemek i do objektů, strpět umístění zařízení důležitého pro varování a vyrozumění obyvatel. Své zaměstnance informovat o hrozící mimořádné situaci a provést evakuaci. Pokud došlo u podnikající osoby k havárii, je důležité provádět záchranné a likvidační práce a neprodleně havárii ohlásit.

Dále se jedná o:

- poskytnutí veliteli zásahu veškeré informace, které by mohly ohrozit zdraví nebo životy osob, provádějící záchranné a likvidační práce,
- spolupracovat se složkami IZS při odstraňování havárie,
- zabezpečit zneškodnění odpadů, které vznikly důsledkem havárie,
- spolupracovat se složkami při zpracování dokumentace o záchranných a likvidačních pracích.

5.2.1 Pokuta za neplnění ustanovení zákona

V případě nesplnění povinností může orgán, který porušení povinnosti zjistil uložit právnické osobě pokutu ve výši 3 000 000 Kč. Toto ustanovení je podle zákona č. 239/2000 Sb. Na druhé straně právnické osobě náleží peněžní náhrada a to za omezení vlastnického nebo užívacího práva i za poskytnutí věcné a osobní pomoci. [6]

5.3 Náhrada za omezení vlastnického nebo užívacího práva, náhrada za poskytnutí věcné nebo osobní pomoci

Peněžní náhrada za poskytnutí osobní nebo věcné pomoci náleží právnické nebo fyzické osobě a to v tom případě, jestliže došlo k omezení vlastnického nebo užívacího práva. Peněžní náhradu poskytne krajský úřad, kde při záchranných a likvidačních pracích nebo cvičení tedy, v jehož území byla pomoc poskytnuta.

V případě omezení vlastnického práva k nemovitosti, je vlastníkovvi poskytnuta náhrada, která odpovídá míře omezení jeho majetkových práv.

V případě náhrady za poskytnutou osobní pomoc nelze určit výši náhrady, v tomto případě se postupuje tak, že se náhrada stanoví ve výši podle obvyklé mzdy za podobně provedenou práci nebo službu.

Za poskytnutí věcné pomoci náhrada vychází z výše náhrady za použití stejného nebo obdobného věcného prostředku.

5.4 Náhrada škody

Škoda, která vznikla právnické nebo fyzické osobě při souvislosti s prováděním záchranných i likvidačních prací nebo s prováděcími cvičeními podle zákona o IZS odpovídá stát. V případě, že stát prokáže, že škodu nezpůsobil, může se této odpovědnosti zprostit.

Právnickým i fyzickým osobám se poskytne peněžní náhrada, pokud tyto osoby utrpěly škodu na zdraví nebo věcnou škodu při plnění činností složek IZS nebo při poskytnutí věcné nebo osobní pomoci.

Peněžní náhradu poskytne krajský úřad, kde při záchranných a likvidačních pracích nebo cvičení tedy, v jehož území daná újma nebo škoda vznikla. Nárok na náhradu škody se uplatňuje u krajského příslušného úřadu do doby 6 měsíců od doby, kdy došlo

k dozvědění o vzniku škodu. Nárok může být podán do 5 let od vzniku škody, poté právo na náhradu škody zaniká.

Právníckým nebo fyzickým osobám, které zavinily vznik havárie, se náhrada škody neposkytuje. [5]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 ROZHOVOR SE ČLENY ZÁKLADNÍCH SLOŽEK IZS

Abych ve své diplomové práci posoudila význam IZS, součinnost složek IZS a abych zjistila jaké informace o IZS mají jednotliví zástupci základních složek IZS, rozhodla jsem se provést rozhovor s jednotlivými příslušníky základních složek, a tak zjistit jejich vědomosti a informovat se o jejich názorech. Rozhovor mi poskytly kompetentní osoby zastupující jednotlivé základní složky IZS Zlínského kraje.

6.1 Organizace výzkumu

Samostatný výzkum probíhal tak, že jsem v první řadě telefonicky oslovila mnou zvolené zástupce základních složek IZS a zeptala jsem se, zda by byli ochotni zodpovědět na mých předem stanovených deset otázek. Po odsouhlasení, jsme se setkali v místě pracoviště jednotlivých kompetentních příslušníků a provedli rozhovor. Spolupracovala jsem s respondenty, kteří jsou členy základních složek IZS a tito příslušníci mi poskytli odpovědi na mnou kladené otázky.

Dotazování probíhalo se čtyřmi osobami, které vykonávají funkci velitele Jednotky sboru dobrovolných hasičů Lukov, ředitele odboru operačního řízení a oddělení komunikačních a informačních systémů HZS Zlínského kraje, příslušník PČR a operátor zdravotnického operačního střediska.

Jednotlivých rozhovorů se zúčastnil velitel Jednotky sboru dobrovolných hasičů Lukov Tomáš Kulenda, příslušník Policie České republiky Martin Lhotský, operátorka zdravotnického operačního střediska Renata Juránková a ředitel odboru operačního řízení a oddělení komunikačních a informačních systémů HZS Zlínského kraje Štefan Hrtús. Vybrala jsem si tyto respondenty, abych mohla výsledky vyhodnotit přesně, poněvadž respondenti byli zástupci jednotlivých základních složek IZS.

6.2 Technika sběru dat

Samostatné rozhovory byly provedeny v místě pracoviště respondentů, byly nahrávány a poté přepsány. Rozhovory probíhaly tak, že jsem se s každým příslušníkem po telefonické domluvě a domluvení na termínu schůzky setkala zvlášť a bylo mi zodpovězeno na předem stanovených deset otázek. Jednotlivé otázky i odpovědi jsem si nahrávala na mobilní telefon a poté jsem je přepsala. Rozhovor s jednotlivými respondenty trval cca. 30 minut.

Respondentům byly kladeny tyto otázky:

1. Proč vznikl a jaký význam podle Vás má IZS?
2. Mělo by dojít ke zkvalitnění složky, kterou zastupuje? V případě, že ano, jakým způsobem?
3. Myslíte si, že součinnost složek IZS je správná, jak probíhá?
4. Spolupracujete s ostatními základními složkami IZS při každém zásahu?
5. Se kterými složkami IZS nejvíce spolupracujete?
6. Jak jste informováni o události a jak probíhá činnost složky po přijetí zprávy o události?
7. Je komunikace složek IZS na přijatelné úrovni, jak komunikace probíhá?
8. Které zásahy považujete za zásahy IZS?
9. Jaké znáte krizové stavy?
10. K jakým případům vyjíždíte nejčastěji?

6.3 Přepis rozhovoru s jednotlivými respondenty

Respondent č. 1

Jméno, příjmení (titul) : Tomáš Kulenda Bc.

Složka IZS: JSDHO

Jakou funkci ve složce vykonáváte: velitel JSDHO

Otázka č. 1. Proč vznikl a jaký význam podle Vás má IZS?

IZS vznikl z důvodu každodenní potřeby koordinovat složky IZS při mimořádných událostech. Zjednodušit a zlepšit komunikaci mezi jednotlivými složkami. Zajistit společný praktický výcvik složek.

Otázka č. 2. Mělo by dojít ke zkvalitnění složky, kterou zastupuje? V případě, že ano, jakým způsobem?

Můj názor je, že technika ve většině JSDH je na pokraji životnosti a to výrazně omezuje jejich akceschopnost. Zřizovatelé většinou nemají prostředky na nákup novější techniky. Ve špatném stavu techniky vidím velký problém, už nyní je poznat větší zapojování JSDH do mimořádných událostí z důvodu snižování financí pro HZS.

Otázka č. 3. Myslíte si, že součinnost složek IZS je správná, jak probíhá?

Podle mého názoru je součinnost složek IZS na velmi vysoké úrovni, nesetkal jsem se s žádným větším problémem při zásahu ani při řešení provozních problémů.

Otázka č. 4. Spolupracujete s ostatními základními složkami IZS při každém zásahu?

Při každém zásahu ne. Naše jednotka vyjíždí hlavně k požárům a technickým zásahům, kde většinou spolupracujeme hlavně s HZS a PČR, se ZZS zasahujeme jen občas.

Otázka č. 5. Se kterými složkami IZS nejvíce spolupracujete?

Nejvíce spolupracujeme při zásazích s HZS a PČR.

Otázka č. 6. Jak jste informováni o události a jak probíhá činnost složky po přijetí zprávy o události?

O mimořádné události jsme informováni přes OPIS prostřednictvím sirény a SMS zprávy, po přijetí zprávy se členové jednotky přesunou na zbrojnici, ustrojí se a vybaví se a vyjíždějí s technikou k události.

Otázka č. 7. Je komunikace složek IZS na přijatelné úrovni, jak komunikace probíhá?

Komunikace složek IZS je na vysoké úrovni a ani ve ztížených terénních podmínkách jsem se nesetkal s větším problémem (vždy jsem se nějakým způsobem dovolal). Na druhou stranu by byl velký problém při totálním „black outu“ telekomunikační sítě.

Otázka č. 8. Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Za zásahy IZS považuji všechny mimořádné události, kde zasahuje alespoň jedna složka IZS, za zásahy IZS nepovažuji předem naplánovaný zásah některé ze složek.

Otázka č. 9. Jaké znáte krizové stavy?

Krizové stavy máme 4, stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav.

Otázka č. 10. K jakým případům vyjíždíte nejčastěji?

Nejčastěji vyjíždíme k čerpání sklepů, potom jsou to požáry a nakonec technické zásahy (odstranění nebezpečných stavů, likvidace bodavého hmyzu...)

Výsledky rozhovoru s velitelem JSDHO Bc. Tomášem Kulendou

Z rozhovoru s Bc. Tomášem Kulendou velitelem JSDHO jsem zjistila poznatky o jeho názorech i vědomostech o IZS. Důvodem proč vznikl IZS a jaký je jeho význam odpověděl, že je to z důvodu koordinace složek a významem je zjednodušit a zlepšit komunikaci mezi složkami. Není spokojen, s technickým vybavením jednotky, což omezuje akceschopnost jednotky, v níž je velitelem. Pan Kulenda je přesvědčen o vysoké úrovni komunikace i vysoké úrovni součinnosti složek. Nejčastěji spolupracují s HZS a PČR v některých případech se ZZS. O události jsou informováni prostřednictvím OPIS a prostřednictvím SMS zprávy. Nejčastěji JSDHO pod vedením pana Kulendy vyjíždí k požárům, odčerpávání vody ve sklepech a dalším událostem. Na otázku, v níž jsem se zeptala kolik, zná krizových stavů, mi bylo správně odpovězeno i vyjmenováno. Další informativní otázka, která byla zaměřená na zásahy IZS byla zodpovězena špatně, poněvadž se za zásahy IZS považují takové, kde zasahují minimálně dvě a více složek IZS ne jedna a více, jak mi odpověděl pan Kulenda.

Respondent č. 2

Jméno, příjmení (titul) : Pprap. Martin Lhotský

Složka IZS: Policie ČR

Jakou funkci ve složce vykonáváte: Pracuji na oddělení hlídkové služby, jsem vyslán operačním důstojníkem na oznámení učiněná na linku 158.

Otázka č. 1. Proč vznikl a jaký význam podle Vás má IZS?

Podle mého názoru došlo ke vzniku IZS z důvodu zkvalitnění spolupráce jeho složek na místě zásahu. Samozřejmě také z důvodu přípravy a plánování na situace, které složky IZS řeší.

Otázka č. 2. Mělo by dojít ke zkvalitnění složky, kterou zastupuje? V případě, že ano, jakým způsobem?

Odvedená práce složek IZS je kvalitní. I vybavení je na dobré úrovni. Nemělo by dojít k dalšímu snižování platů.

Otázka č. 3. Myslíte si, že součinnost složek IZS je správná, jak probíhá?

Z vlastních zkušeností můžu říct, že součinnost složek je velmi dobrá. V současné době fungují u některých útvarů PČR jakési „výměnné pobyty“, kdy policista vykonává svou službu např. ve voze rychlé záchranné služby, a takto zjišťuje, jak taková posádka funguje. Výsledkem je pak na místě zákroku sebranost zasahujících složek.

Otázka č. 4. Spolupracujete s ostatními základními složkami IZS při každém zásahu?

Při každém určitě ne. Jsou zákroky, které spadají vyloženě do kompetence PČR. Stejně tak jsou zásahy, které provádí pouze HZS atd. Pokud ovšem na místě zákroku nastane potřeba asistence další ze složek IZS, okamžitě je cestou operačního důstojníka na místo přivolána.

Otázka č. 5. Se kterými složkami IZS nejvíce spolupracujete?

Nejvíce to je ZZS (zdravotnická záchranná služba) a na druhém místě je HZS (hasičský záchranný sbor).

Otázka č. 6. Jak jste informováni o události a jak probíhá činnost složky po přijetí zprávy o události?

O události sem informován svým operačním důstojníkem, kdy mi tento sdělí adresu události, co se zde děje a zda na místo již míří některá z dalších složek IZS. Po příjezdu na místo příjezd hlídka ohlásí a dále poskytuje prvotní informace, např. že je na místě potřeba více vozů RZS apod.

Otázka č. 7. Je komunikace složek IZS na přijatelné úrovni, jak komunikace probíhá?

Ano, komunikace probíhá na dobré úrovni. Každá složka IZS komunikuje pouze se svým vlastním operačním důstojníkem. Komunikace mezi složkami IZS probíhá tedy na úrovni operačních důstojníků, kteří si předávají získané informace a tyto dál jednotlivá operační střediska předávají svým zasahujícím hlídkám.

Otázka č. 8. Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Myslím si, že se jedná o zásahy, při kterých dochází k zapojení dvou a více složek IZS.

Otázka č. 9. Jaké znáte krizové stavy?

Nejsem si jistý otázkou, za krizový stav bych označil ze své zkušenosti např. povodňové stavy.

Otázka č. 10. K jakým případům vyjíždíte nejčastěji?

Jako policista vyjíždím k široké škále různých událostí, navíc každý zákrok je jiný. Těžko proto říct, kam vyjíždíme nejčastěji. Vzhledem k tomu, že policie hlídkuje přímo v ulicích, často dochází k tomu, že se policisté ocitají na místě požáru, dopravní nehody, zkolabování člověka atd. atd. jako první.

Výsledky rozhovoru s Pprap. Martinem Lhotským

Pan pprap. Martin Lhotský mi na první tázanou otázku odpověděl, že si myslí, že IZS vznikl z důvodu zkvalitnění spolupráce jednotlivých složek. Vybavení složky, které je příslušníkem, je podle něj na vysoké úrovni. Taktéž si myslí, že i součinnost složek je velmi dobrá. Na spolupráci při každém zásahu mi bylo odpověděno, že nespolupracují vždy s ostatními složkami, protože některé zásahy přímo spadají do kompetence PČR. Nejvíce podle jeho názoru spolupracují s RZS a HZS. O události jsou pracovníci hlídkové služby PČR informováni operačním důstojníkem, který jim sdělí adresu zásahu i o jaký případ se jedná, také zda je na místo vyslaná jiná složka IZS. Podle pana Lhotského je komunikace na přijatelné úrovni. Na mou otázku, v níž jsem se ptala, za které zásahy považuje zásahy IZS mi bylo správně odpověděno a to tak, že se jedná o zásahy, kde jsou zapojeny dvě a více složek IZS. Otázka na krizové stavy nebyla zodpovězená zcela dobře, poněvadž tázaný nevěděl, co se otázkou přesně myslí. Poslední otázka byla podle něj těžce vyjádřitelná, poněvadž vyjíždí k různým událostem, zejména se jedná o požáry, dopravní nehody nebo zkolabování osob.

Respondent č. 3**Jméno, příjmení (titul) :** Renata Juránková**Složka IZS:** Zdravotnická záchranná služba zlínského kraje**Jakou funkci ve složce vykonáváte:** operátor zdravotnického operačního střediska**Otázka č. 1. Proč vznikl a jaký význam podle Vás má IZS?**

Společná spolupráce všech složek, tzn. ZZS, Policie a Hasiči a ostatní složky integrovaného systému.

Otázka č. 2. Mělo by dojít ke zkvalitnění složky, kterou zastupuje? V případě, že ano, jakým způsobem?

Domnívám se, že vše funguje jak má, jen si myslím, že pokud volající má zdravotní problém, měl by volat raději hned 155 - je zde určitě rychlejší řešení. Ale v případě dopravních nehod, je určitě lepší volat 112, kde je rychlejší součinnost všech složek.

Otázka č. 3. Myslíte si, že součinnost složek IZS je správná, jak probíhá?

Myslím si, že správná určitě je. Např. pokud já, jako operátor ZZS převezmu tísňovou výzvu- dopravní nehodu, tak ihned posílám na hasiče datovou větu a volám PČR.

Otázka č. 4. Spolupracujete s ostatními základními složkami IZS při každém zásahu?

S ostatními složkami spolupracujeme, podle typu událostí. Při hromadných neštěstích, dopravních nehodách, požárech, napadení, vyhrožování suicidem určitě ano. Pokud se jedná jen o zdravotní problém, tak ne, jen v případě nebezpečí posádky/např. nezajištěný pes na místě/,nebo je potřeba snést pacienta v nepřístupném terénu, tak určitě ano.

Otázka č. 5. Se kterými složkami IZS nejvíce spolupracujete?

Policie ČR, Městská Policie a Hasičský záchranný sbor.

Otázka č. 6. Jak jste informováni o události a jak probíhá činnost složky po přijetí zprávy o události?

Od hasičů přebíráme událost formou datové věty, kdy je nám odeslána a zároveň je nám přepojen oznamovatel. Policie nám událost hlásí telefonicky.

Otázka č. 7. Je komunikace složek IZS na přijatelné úrovni, jak komunikace probíhá?

Komunikace je určitě na přijatelné úrovni. Probíhá buď posláním datové věty, nebo telefonem, nebo vysílačkami.

Otázka č. 8. Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Dopravní nehody, ekologické havárie, výbuchy nebezpečných látek, náhlé poškození zdraví, závažné nemoci....

Otázka č. 9. Jaké znáte krizové stavy?

Nevím, jak je to myšleno, ale pro nás jsou krizové stavy, když máme někde poslat sanitku na výjezd, a ta není zrovna k dispozici-neb je na jiné výjezdu. Potom se musí hodně a hlavně rychle hledat náhradní řešení. Tzn. vyslat sanitku odjinud, kde je to nejbližší, popř. požádat o výpomoc sousední kraj.

Otázka č. 10. K jakým případům vyjíždíte nejčastěji?

Nejčastěji jsou to infarkty, cévní mozkové příhody, dušnosti, epileptické záchvaty, bezvědomí, úrazy při sportovních aktivitách-lyže, kola, motorky, dopravní nehody, úrazy dětí, laryngitidy u dětí, febrilní křeče u dětí, stavy intoxikace alkoholem, stavy po napadení a další.

Výsledky rozhovoru s operátorkou zdravotnického operačního střediska Renatou Juránkovou

Paní Renata Juránková operátorka zdravotnického operačního střediska říká, že IZS vznikl z důvodu spolupráce základních složek IZS. Podle paní Juránkové by nemělo dojít ke zkvalitnění složky. Myslí si, že součinnost s ostatními složkami probíhá dobře. Na otázku, zda spolupracují s ostatními složkami IZS při každém zásahu mi bylo zodpovězeno, že se nejedná o každý zásah, především záleží o jakou situaci se přesně jedná a složky se kterými nejvíce spolupracují jsou PČR a HZS. O události jsou informováni datovou větou nebo telefonickým hovorem, s tím souvisí i komunikace, která je podle paní operátorky na přijatelné úrovni. Za zásahy IZS paní Juránková považuje dopravní nehody, ekologické havárie, výbuchy nebezpečných látek a další. Na otázku jaké znáte krizové stavy, mi nebylo správně zodpovězeno, přesně paní nerozuměla otázce. Poslední otázka, ke kterým případům vyjíždí složka ZZS nejčastěji se s ostatními složkami shoduje při dopravních nehodách, ovšem nejvíce se jedná o zdravotní problémy.

Respondent č. 4

Jméno, příjmení (titul) : Štefan Hrtús, Ing.

Složka IZS: HZS ČR

Jakou funkci ve složce vykonáváte: ředitel odboru OPŘ a KIS

Otázka č. 1. Proč vznikl a jaký význam podle Vás má IZS?

IZS vznikl zejména z potřeby koordinovat jednotlivé složky IZS při přípravě a řešení mimořádných událostí. Právě v tom je spatřován jeho smysl a význam. Je důležité dopředu vědět a připravit se na to, jak co nejrychleji a účinně odstraňovat následky mimořádných událostí.

Otázka č. 2. Mělo by dojít ke zkvalitnění složky, kterou zastupuje? V případě, že ano, jakým způsobem?

Velmi obecně: Zkvalitňování je kontinuálním procesem, který je u každé organizace podmíněn kvalitou lidských zdrojů a možnostmi finančního zabezpečení vykonávaných

činností. Tyto dva faktory jsou spolu nerozlučně spjaty a jeden podmiňuje druhý. To platí i pro HZS.

Otázka č. 3. Myslíte si, že součinnost složek IZS je správná, jak probíhá?

Z legislativního hlediska je součinnost složek nastavena správně. Problémy nastávají při samotné aplikaci v praxi. Základem dobré součinnosti je správná a včasná komunikace na všech úrovních řízení spočívající ve znalosti možností a potřeb jednotlivých složek IZS. Komunikační úrovně lze rozdělit na:

- * strategická: nejvyšší úroveň managementu, řídicí důstojníci*
- * operační: komunikace mezi operačními středisky složek IZS*
- * taktická: komunikace v místě zásahu, mimořádné události*

Otázka č. 4. Spolupracujete s ostatními základními složkami IZS při každém zásahu?

NE - každý zásah nevyžaduje spolupráci s dalšími složkami IZS.

Otázka č. 5. Se kterými složkami IZS nejvíce spolupracujete?

Nejvíce spolupracujeme se základními složkami IZS tj. PČR a ZZS.

Otázka č. 6. Jak jste informováni o události a jak probíhá činnost složky po přijetí zprávy o události?

Informace o událostech jsou nejčastěji přijímány na tísňových linkách 150 a 112, od PČR, ZZS, případně jiných subjektů, které se následně podílejí na řešení MU. Po přijetí zprávy probíhá její vyhodnocení s následným nasazením sil a prostředků určených k odstranění následků MU.

Otázka č. 7. Je komunikace složek IZS na přijatelné úrovni, jak komunikace probíhá?

Komunikace složek IZS při mimořádných událostech musí být vždy funkční a na přijatelné úrovni. Viz odpověď na ot. 3) + Komunikace mezi jednotlivými složkami IZS při řešení

MU probíhá standardně pomocí pevné, příp. mobilní telefonie, radioprovozu (digitální a analogová rádiová komunikační síť) případně datově. Na místě zásahu zejména většinou osobně nebo prostřednictvím radiostanic. V případě přípravy na řešení MU lze volit i jiné prostředky komunikace : e- mail, pošta.

Otázka č. 8. Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Mimořádné události, při kterých souběžně zasahují složky IZS a řešení MU vyžaduje jejich koordinaci.

Otázka č. 9. Jaké znáte krizové stavy?

Stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav.

Otázka č. 10. K jakým případům vyjíždíte nejčastěji?

HZS vyjíždí nejčastěji k různým technickým pomocím, požárům a dopravním nehodám. Viz. statistická ročenka, graf č.4 (lze využít i další)

Výsledky rozhovoru s ředitelem odboru OPR a KIS Ing. Štefanem Hrtúsem

Na první otázku na vznik IZS mi pan Hrtús opověděl tak, že vznikl z důvodu koordinace složek IZS při přípravě a řešení mimořádných událostí. Otázka týkající se zkvalitnění složky byla zodpovězena obecně, to tak že především závisí na lidských zdrojích a na finančních prostředcích. Součinnost složek IZS si pan Hrtús myslí, že je nastavená správně, ovšem v některých případech v praxi to může být někdy problém. HZS nezasahuje s ostatními složkami při každém zásahu, a mezi složky se kterými spolupracuje nejčastěji, patří PČR a ZZS. O události jsou nejčastěji informováni pomocí tísňové linky nebo od PČR a ZZS. Na otázku, kterými zásahy jsou zásahy IZS mi bylo správně zodpovězeno, že jsou to takové, při kterých zasahují složky IZS společně. Otázka týkající se krizových stavů byla také správně zodpovězena, kdy pan Hrtús vyjmenoval všechny čtyři stavy. HZS nejčastěji vyjíždí k technické pomoci, požárům a dopravním nehodám.

6.4 Výsledky rozhovorů

Rozhovory, provedené s respondenty, kteří zastupují jednotlivé složky IZS, jsem prováděla v místě jejich profese po odsouhlasení poskytnutí odpovědí na mé předem stanovené otázky. Na základě telefonické domluvy jsem si s jednotlivými respondenty domluvila schůzku, při které celkový rozhovor trval cca 30 minut. Já jsem pokládala otázky a odpovědi jsem si nahrávala na mobilní telefon. Nahrané odpovědi jsem následně přepsala.

Z jednotlivých rozhovorů tedy výzkumu, jsem zjistila, že v některých odpovědích se respondenti shodovali přesně. Shodných odpovědí bylo celkově pět z deseti možných. Další odpovědi se lišily, to bylo dáno otázkou, poněvadž někdy dvě složky odpověděly opět stejně.

Z hlediska shody odpovědí mohu vyvodit, že z deseti otázek mi bylo na pět zodpovězeno stejně. Skoro stejnou odpověď měla otázka poslední, ve které jsem se ptala, k jakým případům vyjíždějí nejčastěji, nejvíce se podle dotazovaných jedná o požáry a dopravní nehody. Otázka krizových stavů byla zodpovězená dobře dvakrát a to složkou HZS a JSDHO, zaměstnanec PČR a ZZS přesně nerozuměli otázce. Na otázku týkající se, kterými zásahy jsou zásahy IZS mi zodpověděli opět správně dva, respondent HZS a PČR. S kvalitou složky jsou spokojeni PČR a ZZS a u zbývajících dvou by ke zkvalitnění dojít mělo, především u JSDHO, kde technika snižuje akceschopnost jednotky při zásahu, ovšem veškeré zkvalitnění závisí i podle dotazovaných především na finančních zdrojích. Nejvíce ze všech otázek se lišily odpovědi týkající se informovanosti o události, zde byly odpovědi různorodé u JSDHO jsou informováni prostřednictvím OPIS, hlídku PČR informuje operační důstojník, ZZS je informována pomocí datové věty nebo přepojením hovoru a HZS je o události informována tísňovou linkou.

Na pět z deseti otázek mi jednotliví respondenti zodpověděli stejně.

Jednalo se o otázky:

Otázka č. 1: Proč vznikl a jaký význam podle Vás má IZS?

Z důvodu koordinace (spolupráce) složek IZS.

Otázka č. 3: Myslíte si, že součinnost složek IZS je správná, jak probíhá?

Součinnost je vysoká.

Otázka č. 4: Spolupracujete s ostatními základními složkami IZS při každém zásahu?

Ne (záleží, o jakou událost se jedná).

Otázka č. 5: Se kterými složkami IZS nejvíce spolupracujete?

HZS, PČR.

Otázka č. 7: Je komunikace složek IZS na přijatelné úrovni, jak komunikace probíhá?

Komunikace složek je na vysoké úrovni.

Z rozhovorů s jednotlivými příslušníky základních složek IZS se dá vyvodit, že pro správné fungování IZS je velmi důležitá komunikace. Komunikace mezi jednotlivými složkami musí fungovat na vysoké úrovni, v případě, že by se tak v praxi nestalo, mohlo by dojít ke znatelným problémům při provádění i záchranných i likvidačních pracích. Důvod proč vznikl IZS je koordinování jednotlivých složek IZS v místě zásahu. Hlavní důvod je tedy zajištění optimální spolupráce složek při zásahu v místech mimořádné události.

ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce na téma Integrovaný záchranný systém a jeho význam bylo zhodnotit zejména význam tohoto systému a také zhodnotit součinnost základních složek IZS.

Diplomová práce byla rozdělena na dvě části, první část tvořila část teoretická a část druhou praktická část. V teoretické části byly vyjmenovány a podrobněji rozepsány jednotlivé základní složky IZS, kterými jsou Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany, zdravotnická záchranná služba ČR a Policie ČR. Na kapitulu základních složek, byla napojena kapitola složek ostatních. Důležitý bod v teoretické části tvořila součinnost složek IZS, také způsoby varování a vyrozumění obyvatelstva při mimořádných událostech. Se vznikem mimořádných událostí souvisejí i povinnosti fyzických a právnických osob, obzvláště se jedná o poskytování osobní a věcné pomoci.

V druhé části diplomové práce v praktické části byly provedeny rozhovory s kompetentními osobami, které zastupují jednotlivé základní složky IZS. Na základě provedených rozhovorů, které byly v prvé řadě domluveny telefonickým hovorem, se dá zhodnotit cíl diplomové práce. Hlavním cílem bylo zhodnotit význam IZS a zhodnotit součinnost složek IZS.

Přesně u poloviny otázek došlo ke shodě, tedy byly stejně zodpovězeny. Především se jednalo o otázky jaký má IZS význam a jaká je součinnost základních složek.

Z teoretické části i části praktické se dá vyhodnotit, že integrovaný záchranný systém má pro obyvatelstvo velký význam. Je to zřejmé jak z výsledků rozhovorů s jednotlivými respondenty, tak i z důvodu proč byl integrovaný záchranný systém na území České republiky vytvořen. Vždy při každém zásahu je pro příslušníky vykonávající záchrannou činnost podstatné - ochránit obyvatelstvo.

Integrovaný záchranný systém má na území České republiky velký význam. Součinnost složek systému, zejména to, že probíhá na velmi vysoké úrovni je pro případ vzniku různých mimořádných událostí, kterými mohou být požáry, dopravní nehody, havárie a další, je velmi důležitá a má v případě záchranných prací významnou roli.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

The main goal of my thesis with a theme Integrated Emergency System and its importance was to summarize a significance of this system and a cooperation of its basic divisions.

The thesis was divided into two chapters, the first one is theoretical, the second one is practical.

In the theoretical part I mentioned and deeply described the divisions of IES. These are Fire and Rescue Service of the Czech Republic and units of Fire Prevention, Emergency Medical Service of the Czech Republic and Police of the Czech Republic.

The chapter focusing on basic divisions is followed by other units of IES. The important point of the theoretical chapter was a cooperation of the divisions of IES and also ways of letting people know and alerting them about an extreme situations. According to the extreme situations there are special obligations of natural person and legal entity, meant mostly personal and material assistance.

In the second part of my thesis, the practical chapter, I have made a conversations with a competent employees of the basic divisions of IES. Based on dialogues which were mainly made by telephone calls I could evaluate the main goal of my thesis. The goal was to sum up the importance of IES and the cooperation of its divisions.

Fifty percent of the answers were exactly similar. Especially these answers were about the significance of IES and cooperation of its basic units.

From both parts of the thesis, we can make a conclusion that for people, Integrated Emergency System is very important. It is obvious not only from the conversations which were made but also from the reason why was the Integrated Emergency System in the Czech Republic created. In every occasion of an extreme situation, for members of the divisions of IES, the most important thing is to protect the inhabitants of the country.

Integrated Emergency System in the Czech Republic has a big importance. Cooperation of the basic units, especially the fact, that everything works on a high level is pleasant for case of an extreme situations that can be fires, traffic accidents, disasters etc.. No doubt that IES is a subject on a right place.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] VOKUŠ, Jiří. *Policie České republiky: Police of the Czech Republic : pomáhat a chránit*. 1. vyd. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2010, 84 s. ISBN 978-80-254-6099-3.
- [2] LAUCKÝ, Vladimír. *Speciální bezpečnostní technologie*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009, 223 s. ISBN 978-80-7318-762-0 (BROŽ.).
- [3] SKALSKÁ, Květoslava, Zdeněk HANUŠKA a Milan DUBSKÝ. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: modul I*. Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010, 5544 s. ISBN 978-80-86640-59-4 (BROŽ.).
- [4] MARTÍNEK, Bohumír. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, 119 s. ISBN 80-866-4008-6.
- [5] ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, 157 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.
- [6] Fyzické osoby, právnické osoby a podnikající fyzické osoby ve vztahu k IZS a KŘ. In: Trutnov [online]. 2010 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://www.trutnov.cz/mestsky-urad/fyzicke-osoby-pravnicke-osoby-a-podnikajici-fyzicke-osoby-ve>
- [6] Radiokomunikační systém PEGAS. In: [online]. 2009 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://www.pramacom.cz/cz/projekt-detail.php?projectId=4>
- [7] Složky IZS. In: [online]. 2010 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-integrovaný-zachranny-system-slozky-izs.aspx>
- [8] Kancelář prezidenta republiky. In: [online]. 2010 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://www.hrad.cz/cs/kontakty/kancelar-prezidenta-republiky.shtml>
- [9] Úvod do problematiky obecní (městské) policie. In: [online]. 25.5.2009 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uvod-do-problematiky-obecni-mestske-policie.aspx>
- [10] Orgány ochrany veřejného zdraví. In: [online]. 23.1.2012 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://www.eps.cz/poradna/kategorie/hluk/rada/organy-ochrany-verejneho-zdravi-a-jejich-kompetence>

- [11] KOCIÁNOVÁ, Silvie. Nebezpečné chemické látky. In: [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/prostredky-individualni-ochrany-nebezpecne-chemicke-latky.aspx>
- [12] NEKOLNÝ, Bohumil. Ekologické havárie na povrchových a podzemních vodách. In: [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/150hori/2000/duben/nekolny.html>
- [13] PORADA, Viktor, Zdeněk HANUŠKA a Milan DUBSKÝ. *Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi: modul I*. Vyd. 1. Praha: Linde, 2000, 378 s. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-720-1212-6.
- [14] Terorismus: Obecná a legislativní definice pojmu terorismus. In: [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/mvcr/prevence/terorismus/4773.html
- [15] VOTÍPKA, Luboš. Varování obyvatelstva v České republice. In: [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>
- [16] MUSIL, Pavel. Jednotný systém varování a vyrozumění. In: [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/2003/casopisy/112/0404/musil_info.html
- [17] *Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)* [online]. 2000 [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: http://www.dppcr.cz/html_pub/index.html?sb_2000_240.htm
- [18] Zákon č. 140/1961 Sb.: Trestní zákon. In: 1961. Dostupné z: http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_zakon/cast2h1.aspx#par97
- [19] MLÁDEK, Anotnín. Legislativní řešení mimořádných a krizových situací v ČR. In: [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/1998_2/mladek.htm
- [20] TUZAR, Pavel. Co znamená Rendez-Vous systém. In: [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: <http://www.155ka.cz/clanek/16-co-znamenava-rendez-vous-system/>
- [21] Letecká záchranná služba. In: [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: <http://www.dsa.cz/cz/letecka-zachranna-sluzba/>

[22] HLAVÁČKOVÁ, Dana, Josef ŠTOREK a Václav FIŠER. *Krizová připravenost zdravotnictví*. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2007, 198 s. ISBN 978-80-7013-452-8.

[23] PECL, Jan. *Jednotky požární ochrany* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx>

[24] HANUŠKA, Zdeněk. *Organizace jednotek požární ochrany*. 2., aktualiz. vyd. V Ostravě : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2008. 116 s. ISBN 978-80-7385-035-7.

[25] Hradní stráž. In: [online]. [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <http://www.hrad.army.cz/>

[26] Zdravotnická záchranná služba. In: [online]. [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <http://www.zzszlin.cz/>

[27] Police České republiky. In: [online]. [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/fotogalerie/policie-cr-fotogalerie-35688-urna.aspx>

[28] Co má obsahovat evakuační zavazadlo. In: [online]. [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <http://www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpecni/co-ma-obsahovat-evakuacni-zavazadlo>

[29] Horská služba. In: [online]. [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <http://www.horskasluzba.cz/>

[30] Havarijní plán kraje. In: [online]. [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-krizove-rizeni-a-cnp-havarijni-planovani.aspx>

[31] Krizový plán kraje. In: [online]. [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/krizovy-plan-kraje-krizovy-plan-kraje.aspx>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika.
ČČK	Český červený kříž.
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky.
IZS	Integrovaný záchranný systém.
JPO	Jednotky požární ochrany.
JSDH	Jednotky sboru dobrovolných hasičů.
LSPP	Lékařská služba první pomoci.
LZS	Letecká záchranná služba.
MU	Mimořádná událost.
OPIS	Operační a informační středisko.
PČR	Policie České republiky.
PNP	Přednemocniční neodkladná péče.

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. Složky integrovaného záchranného systému [7]</i>	13
<i>Obr. 2. Znak HZS</i>	15
<i>Obr. 3. Znak zdravotnické záchranné služby ČR [26]</i>	24
<i>Obr. 4. Výjezdová skupina Rendez – Vous [20]</i>	27
<i>Obr. 5. Vrtulník letecké záchranné služby [21]</i>	29
<i>Obr. 6. Znak PČR [27]</i>	31
<i>Obr. 7. Služba rychlého nasazení [27]</i>	39
<i>Obr. 8. Členové hradní stráže [25]</i>	44
<i>Obr. 9. Člen městské policie a vozidlo městské policie [27]</i>	46
<i>Obr. 10. Vozidlo horské služby [29]</i>	47
<i>Obr. 11. Velitel zásahu [7]</i>	54
<i>Obr. 12. Letecká záchranná služba při povodních [21]</i>	68
<i>Obr. 13. Prachová lavina [29]</i>	70
<i>Obr. 14. Práce členů hasičského záchranného sboru při hašení požáru [7]</i>	71
<i>Obr. 15. Spolupráce členů IZS při</i>	74
<i>Obr. 16 Obsah evakuačního zavazadla [28]</i>	81

SEZNAM PŘÍLOH

P I   Havarijní plánování.

P II   Typové činnosti.

PŘÍLOHA P I: HAVARIJNÍ PLÁNOVÁNÍ

Havarijní plán

„Havarijní plán kraje je účelový dokument představující souhrn opatření k provádění záchranných a likvidačních prací k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení ohrožení vzniklých mimořádnou událostí a k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

Havarijní plán je základním dokumentem kraje pro řešení mimořádných situací v případě živelních pohrom, antropogenních havárií nebo jiných nebezpečí, která ohrožují životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí. Havarijní plán je určen k plánování a řízení postupu integrovaného záchranného systému a je závazným dokumentem pro všechny obce, správní úřady, fyzické i právnické osoby nacházející se na území kraje.

Havarijní plán kraje se zpracovává pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu (vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, v platném znění, § 25) a je základním dokumentem kraje pro řešení těchto mimořádných událostí v případě havárií, živelních pohrom, nebo jiných nebezpečí, která ohrožují životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí. Je určen k plánování a řízení postupu integrovaného záchranného systému a je závazným dokumentem pro všechny obce, správní úřady, fyzické i právnické osoby nacházející se na území kraje.

Úkolem havarijního plánování je určení rizik ohrožujících území kraje, získávání informací od právnických a podnikajících fyzických osob a od dotčených správních úřadů týkajících se rizik, zajištění podkladů od jednotlivých složek integrovaného záchranného systému a stanovení opatření k ochraně obyvatelstva.

Cílem havarijního plánování je teoretická příprava a poskytnutí metodiky k zajištění připravenosti daného území na řešení mimořádných situací.

Obsahem havarijního plánu kraje jsou údaje informačního a operačního charakteru, plány konkrétních činností, mapy a schémata.

Havarijní plán kraje byl zpracován na základě Zákona 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů § 10, odst. (5), Hasičským záchranným sborem.“¹⁸ [30]

Vnější havarijní plán kraje

„Provozovatelé jsou dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky, ve znění pozdějších předpisů, zařazeni do skupin A, B nebo nezařazeni. Je soubor plánovaných opatření k provádění záchranných a likvidačních prací na území zóny havarijního plánování jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie a objektů, u nichž je možnost vzniku závažné havárie dle zvláštních právních předpisů.

- Nezařazené podniky (nespadající do skupiny A nebo B) zpracovávají protokol o nezařazení.*
- Provozovatelé objektů nebo zařízení zařazených do skupiny A jsou povinni zpracovat: návrh na zařazení objektu nebo zařízení do skupiny A, bezpečnostní program prevence závažné havárie.*
- Provozovatelé zařízení do skupiny B zpracovávají návrh na zařazení objektu nebo zařízení do skupiny B, bezpečnostní zprávu (včetně bezpečnostního programu prevence závažné havárie), vnitřní havarijní plán, podklady pro stanovení zóny havarijního plánování a pro zpracování vnějšího havarijního plánu.*

Obce, správní úřady s krajskou působností, správní úřady s okresní působností a složky uvedené ve vnějším havarijním plánu kraje dotčené předpokládanou mimořádnou událostí obdrží od koordinujícího hasičského záchranného sboru po jednom vyhotovení výpisu

---

¹⁸ Havarijní plán kraje. In: [online]. [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-krizove-rizeni-a-cnp-havarijni-planovani.aspx>

z vnějšího havarijního plánu v rozsahu potřebném pro rozpracování jejich činnosti pro případ vzniku mimořádné události.“¹⁹ [30]

Vnitřní havarijní plán kraje

„Provozovatelé jsou dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky, ve znění pozdějších předpisů povinni zpracovávat vnitřní havarijní plány, pokud tento objekt nebo zařízení zařadí ve smyslu zákona do skupiny B.

Vnitřní havarijní plán se dělí na dvě části, část informační a část operativní.

Informační část obsahuje: *jména, příjemní a funkční zařazení osob, které mají pověření provozovatele realizovat preventivní bezpečnostní opatření, jména, příjemní a funkční zařazení osob, které jsou provozovatelem určeny k plnění úkolů vnitřního havarijního plánu. Dále to pak jsou informace o objektu, nebo zařízení a jeho okolí, nebezpečných látkách, rizicích apod.*

Operativní část obsahuje:

- a) Scénáře možných havárií, další položky doplňující scénáře – například bezpečnostní opatření k zastavení rozvoje – síly a prostředky k likvidaci havárie – vyrozumění o havárii a předání informací – řízení zásahu – spojení – monitoring – havarijní informační systém a způsob asanace daného typu havárie.*
- b) Plány konkrétních činností. Traumatologický plán, plány varování, zaměstnanců, plány individuální ochrany, evakuační plány a plány ukrytí zaměstnanců.“*

Aktualizace havarijního plánu

„V případě, že dojde ke změně, která má dopad na obsah havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu, provádí se bezodkladně jejich aktualizace. Havarijní plán musí být pravidelně aktualizován a udržován a každé zlepšení, které se ukáže jako

---

¹⁹ Havarijní plán kraje. In: [online]. [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-krizove-rizeni-a-cnp-havarijni-planovani.aspx>

*nezbytné, musí být zapracováno co nejdříve. Musí existovat formální postup pro revize plánu.*²⁰[5]

---

²⁰ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, 157 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.

PŘÍLOHA P II: TYPOVÉ ČINNOSTI

„Dokumentací IZS podle § 14 vyhlášky č. 328/2001 Sb. ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb. Typová činnost obsahuje postup složek IZS při záchranných a likvidačních pracích s ohledem na druh a charakter mimořádné události. V současnosti je vymezeno 11 typových činností.

Jednotlivé typové činnosti

- *STČ-01/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu na uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně,*
- *STČ-02/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu - demonstrování úmyslu sebevraždy,*
- *STČ-03/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu - Oznámení o uložení nebo nálezů výbušného předmětu,*
- *STČ-04/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu při mimořádné události způsobené leteckou nehodou,*
- *STČ-05/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu „Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů,“*
- *STČ-06/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu - Opatření k zajištění veřejného pořádku při shromážděních a technopárty,*
- *STČ 07/IZS - Typová činnost složek IZS při společném zásahu „Záchrana pohřešovaných osob-pátrací akce v terénu,“*
- *STČ 08/IZS- Typová činnost složek IZS při společném zásahu „Dopravní nehoda,“*
- *STČ 09/IZS- Typová činnost složek IZS při společném zásahu při mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí,*

- *STČ 10/IZS- Typová činnost složek IZS při společném zásahu při nebezpečné poruše plynulosti provozu na dálnici,*
- *STČ 11/IZS- Typová činnost složek IZS - Chřipka ptáků.*²¹

---

²¹ Dokumentace IZS: Typové činnosti. In: [online]. [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>

